

PRIMĂRIA COMUNEI PERIȘANI

Tel/Fax:0250757280/0250757202 – e.mail: perisani@vl.e-adm.ro

Primaria comunei Perisani

Judetul Valcea

Cod fiscal 2541703 Telefon / fax 0250-757280; 0250-757202

CUPRINS:

I. INTRODUCERE	3
<i>I.1. Principiile de abordare a dezvoltării economico-sociale locale</i>	3
<i>I.2. Cadrul conceptual al elaborării strategiei de dezvoltare locala</i>	4
II. CONTEXTUL STRATEGIC AL ELABORARII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE	5
II.1. Contextul european de dezvoltare	5
<i>II.1.1. Europa 2027 – O strategie europeana pentru crestere inteligenta, Durabila si favorabila incluziunii</i>	5
<i>II.1.2. Elementele cadrului strategic comun 2021-2027</i>	8
<i>II.1.3. Politica de coeziune a UE 2021-2027</i>	9
<i>II.1.4. Politica Agricola Comuna (PAC)</i>	11
<i>II.1.5. Cadrul Financiar Multianual 2021-2027</i>	15
II.2. Contextul national de dezvoltare durabila	18
<i>II.2.1. Context macroeconomic - demersuri la nivel national pentru asigurarea convergentei cu strategia europeana</i>	18
<i>II.2.2. Obiectivele nationale asumate in contextual strategiei Europa 2027</i>	18
<i>II.2.3.2. Acordul de parteneriat propus pentru Romania pentru perioada de programare 2021-2027</i>	25
<i>II.2.3.3. Strategia de dezvoltare rurală a României 2021-2027</i>	25
II.3. Contextul regional de dezvoltare durabila	27
<i>II.3.1. Cadrul regional de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia</i>	27
<i>II.3.2. Politica de dezvoltare a regiunii Sud-Vest Oltenia</i>	29
II.4. Contextul judetean de dezvoltare durabila	33
<i>II.4.1. Prezentare generala</i>	33
<i>II.4.2. Direcțiile de intervenție ale strategiei judetene de dezvoltare socio-economice</i>	36

II.5. Contextul local de dezvoltare durabila	38
II.5.1. Prezentarea generala a comunei Perisani	38
II.5.2. Istorie si traditii	42
II.5.3. Populatia si dezvoltarea sociala	45
II.5.4. Infrastructura, organizarea teritoriului, servicii si utilitati publice	47
II.5.5. Educatie	56
II.5.6. Cultura, sport si agrement	62
II.5.7. Sanatate si asistenta sociala	67
II.5.8. Economia locala	70
II.5.9. Administratia publica locala	78

III. DIRECTIILE DE DEZVOLTARE SI OBIECTIVELE STRATEGICE ALE COMUNEI PERISANI

79

I. INTRODUCERE

I.1. Principiile de abordare a dezvoltării economico-sociale locale

Elaborarea strategiei de dezvoltare locala are ca scop identificarea, analiza si implementarea obiectivelor strategice de dezvoltare a comunicatii locale in domeniile de actiune identificate la nivel local, si integrate in cele la nivel judetean, regional, national si european. Realizarea obiectivelor strategice, in special in sfera economica au ca rezultat dezvoltarea economica locala, cresterea calitatii vietii si bunastarii sociale.

Dezvoltarea economică locală este procesul prin care administrația locală și/sau comunitatea, bazată pe grupuri, administrează resursele existente și intră într-un nou angajament de parteneriat fie cu sectorul privat, fie una cu cealaltă, pentru a crea noi locuri de muncă și pentru a stimula activitățile economice într-o zonă economică bine definită.

Dezvoltarea economică presupune dezvoltarea capacității economice regionale sau locale și formularea răspunsului la schimbările economice, tehnologice, sociale, etc. Dezvoltarea care, îndeplinind cerințele generației actuale, facilitează generațiilor viitoare îndeplinirea propriilor opțiuni, este dezvoltare durabila. Dezvoltarea durabilă urmărește reconcilierea între două aspirații fundamentale, și anume necesitatea dezvoltării economice și sociale, dar și protecția și îmbunătățirea stării mediului.

In elaborarea strategiei de dezvoltare au fost utilizate elementele specifice locale:

- *date economice,*
- *date privind populatie,*
- *infrastructura,*
- *mediul inconjurator,*
- *amenajarea teritoriului,*
- *analiza distributiei serviciilor etc.,*

precum și de la o evaluare realistă a modului în care comunitatea locală dorește să evolueze.

Strategia a fost elaborată cu contribuția comunității, a angajaților din instituțiile publice locale, agenților economici, instituțiilor și organizațiilor locale, prin intermediul sondajelor, consultărilor comunității și dezbaterii publice care au reunit comunitatea într-un exercițiu de democrație participativă și efort colectiv de trasare a propriului viitor.

Ca urmare, din punct de vedere metodologic, strategia are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut;*
- *analiza de date statistice din surse organizate;*
- *comparații de date statistice pe scară evolutivă;*
- *analiza SWOT;*
- *analiza și interpretarea unor studii, rapoarte, cercetări, strategii și norme locale, județene, regionale, naționale și europene.*

1.2. Cadrul conceptual al elaborării strategiei de dezvoltare locală

Concepul de dezvoltare durabilă a comunităților rurale își are originile la nivel mondial din anul 1992, în cadrul Conferinței de la Rio de Janeiro, 170 de state, printre care și România, au recunoscut în mod unanim și au căzut de acord asupra nevoii urgente de a adopta o strategie globală pentru secolul următor, denumită „AGENDA 21”.

Conform prevederilor stabilite în cadrul Conferinței de la Rio, fiecare autoritate locală are obligația de a elabora propria strategie de dezvoltare durabilă. Agenda 21 Locală implică necesitatea ca autoritățile locale să lucreze în parteneriat cu toate sectoarele comunității respective, punând accentul pe participarea comunității și pe democrația locală largită, oferind o modalitate de integrare a problemelor sociale, economice și de mediu, care să conducă, în final, la definirea de obiective, strategii, politici și acțiuni la nivel local.

Agenda 21 recunoaște că autoritățile / municipalitățile locale au de jucat un rol crucial în dezvoltarea durabilă, deoarece:

- *reprezintă comunitatea locală și lucrează în numele ei;*
- *au un rol planificator important, deoarece desfășoară, delegează sau influențează multe din serviciile de care depinde calitatea vieții;*
- *administrează/posedă părți importante din patrimoniul construit sau natural; pot influența prin educație, sfaturi, informații și exemplu propriu;*
- *pot cataliza parteneriate cu alte organizații; au un impact mare în calitate de consumatori, achizitori și patroni.*

Dezvoltarea durabilă a comunităților are ca scop major eradicarea sărăciei la nivel local, punând accent pe resursele locale, care pot fi structurate în patru categorii:

- *capitalul uman: cunoștințe, abilități, capacități, creativitate, strategii de adaptare;*
- *capitalul fizic: clădiri, drumuri, rețele etc.;*

- *capitalul natural: sol, aer, apa, flora, fauna etc.;*
- *capitalul social: structuri de administrare și luare a deciziilor, comunitatea, cultura.*

Dezvoltarea rurală poate fi considerată și un demers de dezvoltare teritorială, ea incluzând aspecte economice, social-politice, culturale, ecologice etc., prin stimularea și favorizarea dezvoltării interne, mobilizând, în acest sens, mijloacele umane și financiare care concură la această dezvoltare și asigurând convergența.

II. CONTEXTUL STRATEGIC AL ELABORARII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE

II.1. Contextul european de dezvoltare

Europa trece printr-o perioadă de transformare. Criza a anulat anii de progrese economice și sociale și a pus în evidență deficiențele structurale ale economiei Europei. Între timp, lumea evoluează rapid, iar provocările pe termen lung (globalizarea, presiunea exercitată asupra resurselor, îmbătrânirea) se intensifică.

Din cauza crizei, obiectivul de garantare a unei creșteri economice viitoare este mult mai greu de realizat. Situația încă fragilă a sistemului financiar frânează redresarea, având în vedere dificultățile cu care se confruntă atât întreprinderile, cât și gospodăriile pentru a obține credite, a cheltui și a investi.

Europa poate reuși dacă acționează în mod colectiv, ca Uniune, trebuind să facă față următoarelor provocări: deficiente structurale (rata medie de creștere a Europei este net inferioară față de a principalilor parteneri economici, ratele de ocupare a forței de muncă în Europa sunt inferioare cu a altor state ale lumii ca SUA sau Japonia, accelerarea îmbătrânirii populației), intensificării provocărilor globale (economii globale tot mai interconectate, nevoia finanțelor mondiale de măsuri corective, provocări globale legate de clima), trecerea la acțiune pentru evitarea declinului și ieșirea din criza.

II.1.1. Europa 2027 – O strategie europeană pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii

Incepând cu anul 2008, Uniunea Europeană a fost puternic afectată de criza financiară, transformată rapid într-o criză economică globală cu largi implicații sociale și care a eclipsat efectele benefice aduse de Strategia Lisabona pentru creștere economică și locuri de muncă. Uniunea a răspuns rapid acestei noi provocări, inițial printr-un „Plan European de Redresare Economică” și, ulterior, prin gândirea unei noi strategii economice mai realiste pentru orizontul anului 2027.

În luna martie 2010, Comisia Europeană a lansat această nouă strategie prin comunicarea „Europa 2027 – O strategie europeană pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”, care încorporează, în chiar titlul său, trinomul de priorități ale strategiei în acest deceniu.

Obiective strategiei Europa 2027

Cele 5 obiective principale (concretizate în 8 ținte numerice) propuse pentru atingerea celor 3 priorități, la nivelul UE, până în 2027 sunt:

Ocuparea forței de muncă: rata de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani.

Cercetare și dezvoltare: alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare.

Schimbări climatice și energie: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990,

cresterea ponderii surselor de energie regenerabile pana la 20%, cresterea cu 20% a eficientei energetice.

Educatie: reducerea abandonului scolar la sub 10%, cresterea la peste 40% a ponderii absolventilor de studii superioare in randul populatiei cu varsta cuprinsa intre 30-34 de ani.

Saracie si excluziune sociala: reducerea cu cel putin 20 de milioane a numarului persoanelor care sufera sau risca sa sufere de pe urma saraciei si a excluziunii sociale.

Prioritati strategice Europa 2027

Cinci priorități investiționale mijlocite optim de UE

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Acestor priorități li se vor aloca 65 % - 85 % din resursele FEDR și ale Fondului de coeziune, în funcție de prosperitatea relativă a statelor membre.

o Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii

o Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice

o Europă conectată, cu rețele strategice de transport și digitale

o Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

o Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

EUROPA 2027: PREZENTARE GENERALĂ

OBIECTIVE PRINCIPALE		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Creșterea ratei de ocupare a forței de muncă pentru populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani de la 69%, cât este în prezent, la cel puțin 75%. ✓ Atingerea obiectivului de a investi în cercetare și dezvoltare (C-D) 3% din PIB, în special prin asigurarea unor condiții mai favorabile pentru investiții ale sectorului privat în C-D, și stabilirea unui nou indicator pentru inovare. ✓ Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20% față de nivelurile din 1990 sau cu 30% dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiilor regenerabile în consumul nostru final de energie și creșterea cu 20% a eficienței energetice. ✓ Reducerea ratei abandonului școlar timpuriu de la 15%, cât este în prezent, la 10% și creșterea procentului de populație cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii postuniversitare de la 31% la cel puțin 40%. ✓ Reducerea numărului cetățenilor europeni care trăiesc sub pragul sărăciei cu 25%, astfel încât 20 de milioane de oameni să nu mai trăiască în sărăcie. 		
CREȘTERE INTELIGENTĂ	CREȘTERE DURABILĂ	CREȘTERE FAVORABILĂ INCLUZIUNII
INOVARIE <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „O Uniune a inovării”, menită să îmbunătățească condițiile-cadru și accesul la finanțare pentru cercetare și inovare, astfel încât să se consolideze lanțul inovării și să se stimuleze nivelul investițiilor pe întreg teritoriul Uniunii.</i>	CLIMĂ, ENERGIE ȘI MOBILITATE <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”, menită să sprijine decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor prin decarbonizarea economiei, sporirea utilizării surselor regenerabile, modernizarea transporturilor și promovarea eficienței energetice.</i>	LOCURI DE MUNCĂ ȘI COMPETENȚE <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă”, menită să modernizeze piețele muncii prin facilitarea mobilității forței de muncă și dezvoltarea competențelor de-a lungul întregii vieți, în vederea creșterii participării forței de muncă și a unei mai mari concordanțe între oferta și cererea de pe piața muncii.</i>
EDUCAȚIE <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „Tineretul în mișcare”, menită să sporească performanțele sistemelor educaționale și atractivitatea pe plan internațional a învățământului superior european.</i>	COMPETITIVITATE <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „O politică industrială adaptată erei globalizării”, menită să îmbunătățească mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri, și să sprijine dezvoltarea unei baze industriale solide și sustenabile, capabilă să facă față concurenței globale.</i>	COMBATAREA SĂRĂCIEI <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „O platformă europeană de combatere a sărăciei”, menită să asigure coeziunea socială și teritorială, astfel încât avantajele creșterii și ale creării de locuri de muncă să fie accesibile pe scară largă, iar cei care trebuie să facă față sărăciei și excluziunii sociale să aibă posibilitatea de a avea o viață demnă și de a avea un rol activ în societate.</i>
SOCIETATEA DIGITALĂ <i>Inițiativa emblematică a Uniunii Europene „O agendă digitală pentru Europa”, menită să accelereze dezvoltarea de rețele de internet de mare viteză și să permită gospodăriilor și întreprinderilor să beneficieze pe deplin de avantajele pieții unice digitale.</i>		

II.1.2. ELEMENTELE CADRULUI STRATEGIC COMUN 2021-2027

La nivel european, orientarea strategică privind utilizarea fondurilor europene este dată de Cadrul Strategic Comun (CSC), care acoperă cele cinci mari fonduri europene:

- *Fondul European pentru Dezvoltare Regională,*
- *Fondul Social European,*
- *Fondul de Coeziune,*
- *Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală,*
- *Fondul European Maritim pentru Pescuit.*

Comisia a propus un regulament privind dispozițiile comune pentru toate cele cinci fonduri. Propunerea prevede o coordonare mult mai strânsă a fondurilor pentru a obține:

- *concentrarea resurselor asupra obiectivelor strategiei Europa 2027, prin intermediul unui set comun de obiective tematice la care fondurile vor contribui;*
- *simplificare prin modalități de planificare și de punere în aplicare mai coerente;*
- *o mai mare atenție acordată rezultatelor, prin intermediul unui cadru și a unei reserve de performanță;*
- *armonizarea normelor de eligibilitate și extinderea opțiunilor simplificate în materie de costuri, pentru a reduce sarcina administrativă pentru beneficiari și autoritățile de management.*

CSC prezintă drept scop sporirea coerenței între angajamentele politice asumate în contextul strategiei Europa 2027 și investițiile de pe teren. El încurajează integrarea, definind modalitățile de colaborare între fonduri. El constituie o sursă de orientare strategică, care trebuie tradusă de către statele membre și regiuni în programarea fondurilor aparținând CSC, în contextual necesităților, oportunităților și provocărilor lor specifice.

Astfel, din punct de vedere strategic, proiectele de regulamente prevăd faptul că fondurile CSC vor complete intervențiile naționale, regionale și locale în implementarea Strategiei Uniunii pentru o creștere inteligentă, durabilă și incluzivă (Strategia Europa 2027), luând în considerare contextul specific din fiecare stat membru.

Obiectivele tematice prevăzute în Cadrul Strategic Comun (CSC)

Strategia Europa 2027 constituie cadrul politic al Uniunii Europene în actualul deceniu: cele cinci obiective principale ale acesteia definesc poziția pe care UE dorește să o atingă în 2027 și orientările integrate stabilesc orientările de politică pe termen mediu. În vederea obținerii de rezultate, a fost pusă în aplicare o guvernare economică mai puternică. Ea traduce prioritățile tematice și obiectivele strategiei Europa 2027 într-un ciclu anual de supraveghere multilaterală axată pe rapoartele naționale și pe recomandările specifice pentru fiecare țară.

Pachetul legislativ prezentat de către Comisia Europeană în octombrie 2011, prevede consolidarea procesului de programare strategică prin concentrarea fondurilor europene pe cele 11 obiective tematice (OT), corelate cu prioritățile Strategiei Europa 2027, pentru a maximiza impactul politicii în ceea ce privește realizarea priorităților europene, respectiv:

- consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării;
- îmbunătățirea accesului și a utilizării și creșterea calității tehnologiilor informației și comunicațiilor;
- îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (în cazul FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEMP);
- sprijinirea tranziției către o economie cu consum scăzut de dioxid de carbon în toate sectoarele;
- promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor;
- protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor;
- promovarea sistemelor de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore;
- promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă;
- promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;
- investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții;
- consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă.

Obiectivele tematice sunt transpuse în priorități de investiții specifice pentru fiecare fond în parte.

II.1.3. Politica de coeziune a UE 2021-2027

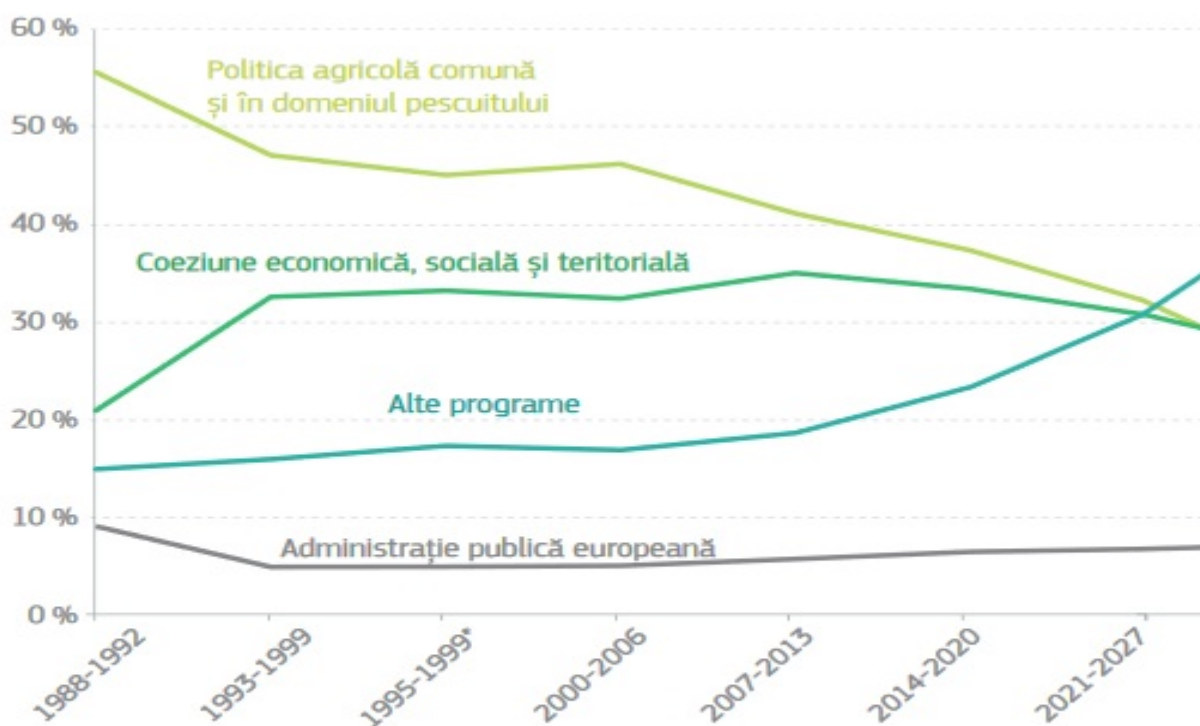
Politica de coeziune – În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, Comisia propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE.

Cinci priorități investiționale:

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Acestor priorități li se vor aloca 65 % - 85 % din resursele FEDR și ale Fondului de coeziune, în funcție de prosperitatea relativă a statelor membre.

- **O Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii
- **O Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice
- **O Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale
- **O Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate
- **O Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Sursă: Comisia Europeană

*Ajustat cu ocazia extinderii din 1995

Simplificare: reguli mai scurte, mai puține și mai clare

Conform Comisiei Europene, pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plăților, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată”). Comisia propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic”, pentru a evita suprapunerea verificărilor.

Un cadru mai flexibil

Noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a executării programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări.

În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi necesară o aprobare oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

O legătură mai strânsă cu Semestrul European și cu guvernanta economică a Uniunii

Politica de coeziune sprijină reformele pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, în care întreprinderile pot să prospere. Se va asigura deplina complementaritate și coordonare cu Programul de sprijin al reformei, în forma sa nouă și consolidată.

În perioada bugetară, recomandările specifice fiecărei țări (RST) formulate în contextul semestrului european vor fi luate în considerare de două ori: la început, pentru conceperea programelor din cadrul politicii de coeziune, și apoi în cadrul evaluării intermediare. Pentru a stabili condițiile propice creșterii economice și creării de locuri de muncă, noile condiții favorizante vor contribui la înlăturarea obstacolelor din calea investițiilor. Aplicarea lor va fi monitorizată pe întreaga perioadă financiară.

Mai multe oportunități pentru sinergii în setul UE de instrumente bugetare

Cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de strategii de integrare a migranților la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie; Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migranților în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională. În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus +.

Interreg: eliminarea obstacolelor transfrontaliere și sprijinirea proiectelor interregionale pentru inovare

Cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni.

Noua generație a programelor de cooperare interregională și transfrontalieră („Interreg”) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit Mecanismul transfrontalier european.

Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare. Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare inteligentă” vor fi sprijinite mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare prioritare precum datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

Norme consolidate pentru investițiile UE cele mai performante

Toate programele își vor menține cadrul de performanță cu obiective cuantificabile (numărul de locuri de muncă create sau accesul suplimentar la rețele în bandă largă). Noul cadru instituie un bilanț anual al performanței, sub forma unui dialog politic între autoritățile programului și Comisie. Performanța programelor va evaluată și cu ocazia evaluării intermediare. Din motive de transparență și pentru ca cetățenii să poată urmări progresele înregistrate, statele membre vor trebui să raporteze toate datele de implementare o dată la două luni, iar platforma de date deschise privind coeziunea va fi actualizată automat.

Utilizarea mai intensă a instrumentelor financiare

Conform Comisiei Europene, granturile pot fi eficient completate de instrumentele financiare, care au efect potențator și sunt mai apropiate de piață. În mod voluntar, statele membre vor putea să transfere o parte din resursele politicii lor de coeziune către noul fond InvestEU gestionat la nivel central, ca să acceseze garanția furnizată de bugetul UE. Va fi mai ușor să se combine granturile și instrumentele financiare. Noul cadru include și dispoziții speciale pentru a atrage mai mult capital privat.

NOUL CADRU FINANCIAR MULTIANUAL 2021-2027 UN BUGET PENTRU O UNIUNE CARE PROTEJEAZĂ, CAPACITEAZĂ ȘI APĂRĂ

În miliarde EUR – prețuri curente

I. PIAȚA UNICĂ, INOVARE ȘI SECTORUL DIGITAL 187,4 EUR

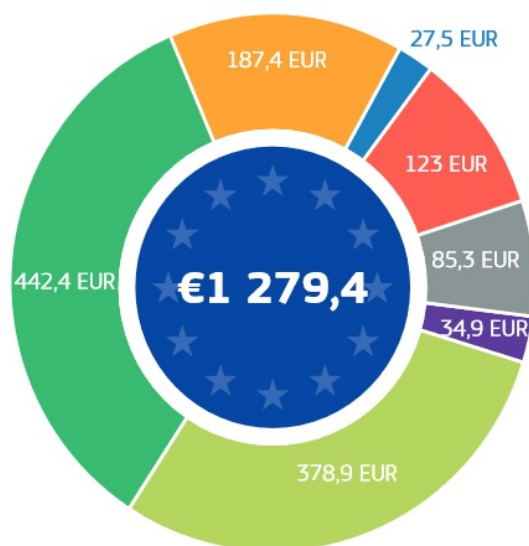
- 1 Cercetare și inovare
- 2 Investiții strategice europene
- 3 Piața unică
- 4 Spațiu

COEZIUNE ȘI VALORI 442,4 EUR

- 5 Dezvoltare regională și coeziune
- 6 Uniunea economică și monetară
- 7 Investiții în capitalul uman, coeziunea socială și valori

RESURSELE NATURALE ȘI MEDIUL 378,9 EUR

- 8 Agricultură și politica maritimă
- 9 Mediu și politici climatice

SECURITATE ȘI APĂRARE 27,5 EUR

- 12 Securitate
- 13 Apărare
- 14 Reacția la situații de criză

VECINĂTATE ȘI RESTUL LUMII 123 EUR

- 15 Acțiuni externe
- 16 Asistență pentru preaderare

MIGRAȚIE ȘI GESTIONAREA FRONTIERELOR 34,9 EUR

- 10 Migrație
- 11 Gestionarea frontierelor

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ EUROPEANĂ 85,3 EUR

- 17 Administrație publică europeană

II.1.4. Politica Agricolă Comuna (PAC)

Pe baza a nouă obiective clare, viitoarea PAC va continua să asigure accesul la alimente de calitate superioară și un sprijin puternic pentru modelul european de agricultură, care este unic.

Cele 9 obiective ale viitoarei PAC sunt:

- să le asigure fermierilor un venit echitabil
- să amelioreze competitivitatea
- să restabilească echilibrul de putere în lanțul alimentar
- să combată schimbările climatice
- să protejeze mediul
- să conserve peisajele și biodiversitatea
- să sprijine reînnoirea generațională
- să ajute la dinamizarea zonelor rurale
- să protejeze calitatea alimentelor și sănătatea

PAC este o politică adoptată de toate statele membre ale Uniunii Europene. Ea este gestionată și finanțată la nivel european din resursele bugetului anual al UE.

Câteva date importante în istoria PAC:

1958 Conferința de la Stressa

1960 Comisia prezintă Consiliului propunerile sale privind elaborarea și implementarea PAC

1962 Primele reglementări ale pieței sunt decise.

1968 PAC intră în faza sa definitivă: aplicarea prețurilor comune.

1972 Primele directive socio-structurale sunt decretate.

1979 În fața creșterii fără precedent a excedentelor în producția de lapte se decide instituirea unei prelevări de co-responsabilitate.

1980 Consiliul Miniștrilor admite principiul fixării obiectivelor de producție.

1984 Sunt stabilite cote la producția de lapte.

1985 Comisia publică memorandumul denumit Perspectivele PAC - Cartea verde a Comisiei.

1988 Este instaurată disciplina bugetară și regimul zis de "stabilizatori".

1992 Reforma McShary este decisă.

Sprijin mai bine direcționat, pentru mai multă echitate

Pentru a asigura stabilitatea și predictibilitatea, sprijinul pentru venit va rămâne o parte esențială a PAC. În cadrul acestuia, plățile de bază vor depinde în continuare de suprafața fermei, în hectare. Viitoarea PAC vrea însă să prioritizeze fermele mici și mijlocii și să încurajeze tinerii să devină fermieri. De aceea, Comisia propune ca:

- sprijinul pe hectar să fie mai mare **pentru fermele mici și mijlocii**
- proporția de plăți directe primite de o fermă dincolo de suma de 60 000 EUR să fie redusă, iar plățile să fie limitate la 100 000 EUR/fermă, pentru **o distribuție mai echitabilă a plăților**
- minimum 2 % din plățile directe alocate fiecărei țări din UE să fie rezervate pentru **tinerii fermieri**, fonduri care ar urma să fie însoțite de sprijin financiar din cadrul măsurilor pentru dezvoltare rurală și a celor care facilitează accesul la terenuri și transferul de terenuri
- țările UE să trebuiască să se asigure că nu primesc sprijin decât fermierii veritabili.

Ambiții mai mari pentru protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice

Fermierii joacă un rol-cheie în combaterea schimbărilor climatice, protejarea mediului și conservarea peisajelor și a biodiversității. Propunerea Comisiei Europene stabilește ambiții mari în aceste direcții. Printre cerințele obligatorii ar urma să se numere:

- **conservarea solurilor bogate în carbon**, prin protejarea zonelor umede și a turbăriilor
- utilizarea unui instrument obligatoriu pentru gestionarea nutrienților, menit să amelioreze **calitatea apei** și să reducă nivelurile de amoniac și de protoxid de azot
- **rotația culturilor**, în locul diversificării acestora

Fermierii vor putea să acționeze și mai decisiv, urmând să fie recompensați dacă depășesc cerințele obligatorii. Statele membre vor dezvolta programe ecologice voluntare pentru a sprijini și stimula fermierii să adopte practici agricole benefice pentru climă și mediu.

Fermierii europeni, în centrul societății

Fermierii sunt inima comunităților rurale. Ei dau întregii Europe bunuri publice vitale. Viitoarea PAC propune stimularea zonelor rurale prin măsuri care:

- să ajute **tinerii** să devină fermieri, prin îndrumare oferită de fermieri mai experimentați, prin îmbunătățirea transferului de cunoștințe de la o generație la alta și prin dezvoltarea unor planuri de succesiune
- să încurajeze statele membre **să facă mai mult la nivel național**, de exemplu prin norme mai flexibile privind impozitarea și moștenirea, pentru a îmbunătăți accesul tinerilor fermieri la terenuri
- să le impună fermierilor cerințe mai stricte de **siguranță și calitate a alimentelor**, de exemplu prin acordarea sprijinului financiar doar dacă aceștia respectă normele de reducere a utilizării pesticidelor sau antibioticelor

Un nou mod de lucru

Comisia Europeană propune un sistem mai flexibil, cu un mod de lucru mai simplu și mai modern. Politica va muta accentul de pe conformitate și reguli pe rezultate și performanță.

Țările UE vor elabora planuri strategice în care să arate cum intenționează să atingă cele 9 obiective europene utilizând instrumentele PAC și, în același timp, să satisfacă nevoile specifice ale fermierilor și comunităților lor rurale.

Noul mod de lucru va mai presupune:

simplificarea proceselor administrative: țările vor trimite un singur plan strategic care să acopere plățile rurale, dezvoltarea rurală și strategiile sectoriale

facilitarea practicilor care protejează mediul: plecând de la un set de standarde și obiective valabile în toată Uniunea, fiecare țară își va adapta la realitatea din teritoriu toate acțiunile menite să protejeze mediul și să combată schimbările climatice simplificarea sprijinului pentru tinerii fermieri: planul strategic unic va asigura coerența acțiunilor de sprijinire a reînnoirii generaționale, întrucât va acoperi atât plățile directe, cât și dezvoltarea rurală. În plus, tinerii fermieri vor putea obține mai ușor sprijin complementar pentru venit și pentru instalare, întrucât se vor reduce criteriile UE de eligibilitate.

Stimularea inovării

Cunoștințele și inovarea sunt esențiale pentru un sector agricol inteligent, rezilient și sustenabil.

Viitoarea PAC va încuraja investițiile mai mari în cercetare și inovare și, totodată, va ajuta fermierii și comunitățile rurale să profite de rezultate.

Este foarte important să construim sisteme mai solide de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS), prin care să susținem inițierea și dezvoltarea proiectelor de inovare, să le difuzăm rezultatele și să le folosim cât mai mult posibil. Includerea strategiilor naționale AKIS în planurile strategice ale PAC, așa cum prevede articolul 102 din propunerea de regulament de stabilire a unor norme de sprijin pentru planurile strategice care urmează să fie elaborate de țările UE în cadrul PAC, va stimula structurarea și organizarea ecosistemului național de inovare. Dacă toate țările UE ar avea sisteme AKIS care funcționează bine, s-ar evita dublarea eforturilor, s-ar reduce costurile, s-ar mări impactul finanțării europene, naționale și regionale și s-ar accelera inovarea.

Strategiile AKIS de succes au patru seturi principale de acțiuni:

consolidarea fluxurilor de cunoștințe și a legăturilor dintre cercetare și practică

consolidarea tuturor serviciilor de consiliere pentru fermieri și susținerea unei bune comunicări între acestea în cadrul AKIS consolidarea inovării interactive care reunește mai multe teme și mai multe țări

sprijinirea tranziției digitale în agricultură

Comisia Europeană a propus alocarea a 10 miliarde EUR din programul Orizont Europa pentru cercetare și inovare în domeniul alimentar, agricol, al dezvoltării rurale și al bioeconomiei. Parteneriatul european pentru inovare în domeniul agriculturii (PEI-AGRI) va continua să concentreze sursele de finanțare ale programului Orizont Europa și ale programelor de dezvoltare rurală pentru a stimula competitivitatea și sustenabilitatea agriculturii și silviculturii.

II.1.5. Cadrul Financiar Multianual 2021-2027

Cadrul financiar multianual (CFM, fostele „perspective financiare”) nu reprezintă bugetul UE pentru o perioadă de șapte ani, ci un mecanism menit să asigure previzibilitatea cheltuielilor UE și, în același timp, respectarea unei discipline bugetare stricte.

CFM definește sumele maxime („plafoanele”) pentru fiecare domeniu de cheltuieli majore din bugetul Uniunii. În acest context, în fiecare an, Parlamentul European și Consiliul, care reprezintă

„autoritatea bugetară” a Uniunii, trebuie să stabilească de comun acord bugetul pentru anul următor. În realitate, bugetul anual adoptat se situează întotdeauna sub plafonul global al CFM.

Bugetul UE transpune „politica în cifre”. Ca atare, finanțarea trebuie să reflecte cadrul de reglementare existent și prioritățile politice în domeniile relevante. Finanțarea trebuie să permită obținerea rezultatelor scontate – autoritățile publice nu au un „drept” de a primi fonduri pentru le cheltui cum doresc, ci primesc finanțare din partea UE pentru a le ajuta să realizeze obiectivele UE stabilite de comun acord. Prin urmare, programele și instrumentele incluse în prezenta propunere de CFM au fost reorientate pentru a garanta că rezultatele și impactul acestora vor impulsiona principalele priorități politice ale UE.

Principalele elemente definitorii ale următoarei serii de programe și instrumente financiare vor pune accent pe rezultate, pe utilizarea crescută a condiționalității și pe simplificarea punerii în aplicare:

- **rezultatele** vor depinde în mod clar de punerea în aplicare a strategiei Europa 2027 și de îndeplinirea obiectivelor acesteia. Aceasta înseamnă concentrarea programelor pe un număr limitat de priorități și acțiuni foarte importante care ating o masă critică.

- **simplificare:** în prezent se acționează pentru simplificarea atât a normelor generale (Regulamentul financiar) cât și a normelor specifice sectorului.

- **condiționalitate:** în vederea concentrării eforturilor pe rezultate mai degrabă decât pe mijloace, se va introduce condiționalitatea în cadrul programelor și al instrumentelor. Acest aspect este în special relevant în cazul politicii de coeziune și al politicii agricole, care implică cheltuieli mari și unde statele membre și beneficiarii vor trebui să demonstreze că fondurile primite sunt folosite pentru a continua realizarea priorităților politicilor UE.

- **mobilizarea investițiilor:** prin colaborarea cu sectorul privat în ceea ce privește instrumentele financiare inovatoare, se poate amplifica impactul bugetului UE, ceea ce permite efectuarea unui număr mai mare de investiții strategice, consolidându-se, astfel, potențialul de creștere al UE. Experiența colaborării în special cu Grupul Băncii Europene de Investiții (BEI) și cu instituțiile financiare publice naționale și internaționale a fost pozitivă și va fi continuată în următorul

NOUL CADRU FINANCIAR MULTIANUAL 2021-2027 UN BUGET PENTRU O UNIUNE CARE PROTEJEAZĂ, CAPACITEAZĂ ȘI APĂRĂ

În miliarde EUR – prețuri curente

I. PIAȚA UNICĂ, INOVARE ȘI SECTORUL DIGITAL 187,4 EUR

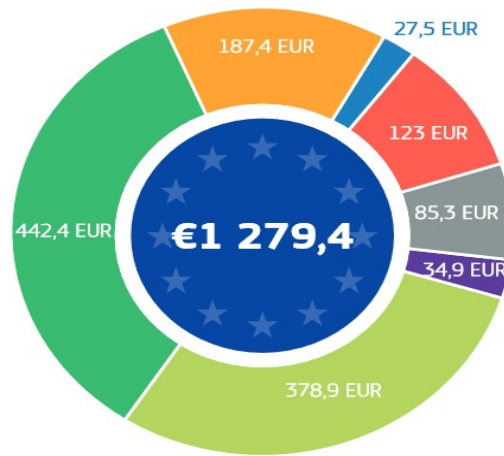
- 1 Cercetare și inovare
- 2 Investiții strategice europene
- 3 Piața unică
- 4 Spațiu

COEZIUNE ȘI VALORI 442,4 EUR

- 5 Dezvoltare regională și coeziune
- 6 Uniunea economică și monetară
- 7 Investiții în capitalul uman, coeziunea socială și valori

RESURSELE NATURALE ȘI MEDIUL 378,9 EUR

- 8 Agricultură și politica maritimă
- 9 Mediu și politici climatice

SECURITATE ȘI APĂRARE 27,5 EUR

- 12 Securitate
- 13 Apărare
- 14 Reacția la situații de criză

VECINĂTATE ȘI RESTUL LUMII 123 EUR

- 15 Acțiuni externe
- 16 Asistență pentru preaderare

MIGRAȚIE ȘI GESTIONAREA FRONTIERELOR 34,9 EUR

- 10 Migrație
- 11 Gestionarea frontierelor

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ EUROPEANĂ 85,3 EUR

- 17 Administrație publică europeană

II.2. Contextul național de dezvoltare durabilă

II.2.1. Context macroeconomic - demersuri la nivel național pentru asigurarea convergenței cu strategia europeană

România este a șaptea țară din UE după populație (20,12 milioane conform rezultatelor definitive ale recensământului populației și al locuințelor din 2011 comunicate de INS) și a doua țară din grupul noilor state membre, după Polonia. În perioada 2001-2008, economia românească a crescut cu 5-6 % pe an, în medie, aceasta fiind una între cele mai rapide rate de creștere din Uniunea Europeană.

Programul de Convergență este realizat în concordanță cu Codul de conduită referitor la Specificațiile privind Implementarea Pactului de Stabilitate și Creștere și la Liniile orientative pentru formatul și conținutul Programelor de Stabilitate și de Convergență din 3 septembrie 2012.

Transmiterea de către statele membre și evaluarea de către CE a Programului de Convergență reprezintă o componentă a „Semestrului European” care privește întărirea coordonării politicilor economice, structurale și bugetare. Semestrul european este instrumentul principal pentru Strategia Europa 2027, instrumentul preventiv al Pactului de stabilitate și creștere (amendat prin intrarea în vigoare, în data de 13 decembrie 2011, a pachetului de 6 regulamente) și al Procedurii de dezechilibre macroeconomice, precum și pentru Pactul Euro Plus.

Programul de Convergență 2013-2016 asuma capacitatea României de a se încadra din anul 2021 în obiectivul bugetar pe termen mediu (OTM) de 1% din PIB, ceea ce corespunde prevederilor Tratatului privind Stabilitatea, Coordonarea și Guvernanța în cadrul Uniunii Economice și Monetare.

Pe termen mediu, obiectivul specific al politicii bugetare este reprezentat de ajustarea în continuare a deficitului bugetar, țintele planificate de deficit perioada 2021-2016 fiind sub 2% din PIB (conform metodologiei ESA).

II.2.2. Obiectivele naționale asumate în contextual strategiei Europa 2027

Evaluarea primului deceniu de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013-2020-2030, din 2008, se suprapune în mare cu perioada de când România a devenit stat membru cu drepturi și obligații depline în cadrul Uniunii Europene. În acest fel se poate constata că a existat de la început un înalt grad de congruență conceptuală și operațională între obiectivele dezvoltării durabile și cele ale integrării europene a țării. Dacă în etapa de tranziție conceptul de Dezvoltare Durabilă a fost acceptat mai mult declarativ, ca urmare a însușirii documentelor ONU în materie, după anul 2000, odată cu începerea tratatelor de aderare la UE, el a devenit o parte integrantă a construcției legislative și instituționale, găsindu-și reflectarea în principalele direcții ale politicii de stat. Se poate aprecia că încorporarea acquisului comunitar și aplicarea instrumentelor de lucru agreeate la nivelul UE au constituit principalul motor al alinierii accelerate a României la principiile și practicile dezvoltării durabile. Primii doi ani de la aderarea la UE au marcat o creștere dinamică a economiei românești, justificând asumarea unor obiective strategice și ținte de etapă ambițioase pentru perioada următoare. Însă criza economico-financiară a afectat grav România, a dus la o cădere drastică a produsului intern brut (PIB) și a veniturilor populației și s-a prelungit, prin efectele sale până în 2010-2011. Criza a scos în evidență o seamă de vulnerabilități structurale și funcționale persistente care impun 14 European Commission – Standard Eurobarometer 89 Spring 2018. resetarea unor priorități, cu mobilizarea corespunzătoare a resurselor bugetare proprii și utilizarea rațională a fondurilor de solidaritate, coeziune, agricultură și dezvoltare rurală alocate României prin actualul și viitorul cadru financiar multianual ale UE. În ansamblu, în ciuda dificultăților întâmpinate, bilanțul primului deceniu de implementare a SNDD este pozitiv, demonstrând reziliența și sustenabilitatea opțiunilor strategice ale societății românești și apartenența sa la UE. Această apreciere este susținută de faptul că produsul intern brut al României calculat la paritatea puterii de cumpărare a sporit de la 39% din media UE în 2006 la 63% în 2017, cu perspectiva realistă, potrivit programului de convergență, să ajungă la 80% în 2020. Conform sondajelor Eurobarometrului din primăvara anului 2018, cetățenii României își mențin atitudinea optimistă cu privire la viitorul lor european în proporție de 65% în comparație cu media de 58% în totalitatea statelor membre ale UE14. Se crează astfel premisele materiale pentru îndeplinirea obiectivelor și țintelor Strategiei în conformitate cu Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a ONU și cu dispozițiile relevante ale UE. În continuare, se relevă neajunsurile constatate și se identifică domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media Uniunii Europene.

Programul Național de Reforma

1.Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă
- Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme

2.Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

- *Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014*
- *Finalizarea cadastrului agricol*
- *Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018*
- *Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite*
- *Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone*
- *Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole*
- *Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică*

3. Asigurarea unei vieti sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

- *Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri*
- *Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor*
- *Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate*
- *Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE*
- *Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați*
- *Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor*
- *Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile*
- *Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale*
- *Reducerea mortalității cauzate de boli cronice*
- *Reducerea consumului de substanțe nocive*

4. Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

- *Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional*
- *Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale*

- *Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă*
- *Accentuarea rolului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli*
- *Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional*
- *Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri*
- *Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE*
- *Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointereseării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe*
- *Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul*
- *Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor*
- *Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile*

5. Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

- *Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe*
- *Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatarea sexuale și a altor tipuri de exploatare*
- *Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică*

6. Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

- *Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare*
- *Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă*
- *Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%*
- *Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate • Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură*
- *Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile*

7. Asigurarea accesului tuturor la energie la preturi accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vedea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile
- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale
 - Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile
 - Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor
- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură

8. Promovarea unei creșteri economice sustinute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației
- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
- Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică
- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți

9. Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovatiei

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
 - Îmbunătățirea siguranței rutiere
- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora
- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere

- *Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare*
- *Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare*
- *Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe*

10. Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

- *Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate*
- *Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile*
- *Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului*

11. Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fi deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

- *Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii*
- *Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ*
- *Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate*
- *Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială*
- *Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic*
 - *Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului*
 - *Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului*
- *Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural*
- *Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului*

12. Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

- *Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs*
- *Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare*

- *Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030*
- *Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%)*
- *Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025*
 - *Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024*
- *Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene*

13. Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

- *Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale*
 - *Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate*
 - *Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie*
 - *Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE*

13. Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor

- *Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți*
- *Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile*
- *Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement*
 - *Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice viimarine pentru o dezvoltare durabilă*

14. Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertifi cării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

- *Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Delta) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede*
- *Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial*
- *Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă*
- *Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetaredezvoltare de interes național și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural*

- *Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice*

- *Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului*

- *Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații*

15. Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

- *Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție*

- *Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice*

- *Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe*

- *Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor*

- *Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată*

- *Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile*

- *Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile*

- *Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line)*

16. Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

- *Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030*

- *Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate*

- *Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică*

- *Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional*

II.2.3.2. Acordul de parteneriat propus pentru România pentru perioada de programare 2021-2027

Pentru România, fondurile europene vor reprezenta în continuare unul dintre cele mai importante instrumente ce vor fi utilizate pentru reducerea disparităților regionale, precum și promovarea creșterii economice la nivel regional și local, consolidarea competitivității și creșterea ocupării forței de muncă, obiective de referință la nivelul Uniunii Europene.

Obiectivele de dezvoltare ale României pentru perioada 2021-2027 trebuie să răspundă la cel puțin două cerințe:

- ✓ Să contribuie la obiectivele de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă ale Uniunii Europene, în conformitate cu cele stabilite prin Strategia Europa 2027 precum și prin alte documente strategice de la nivel european.
- ✓ Să răspundă nevoilor specifice de dezvoltare a României, plecând de la avantajele competitive care ar trebui promovate prin investițiile naționale.

În conformitate cu Memorandumul "Aprobarea acțiunilor și documentelor privind pregătirea accesării și implementării fondurilor europene în perioada 2021-2027", la nivelul fiecărui Stat Membru, documentele prevăzute de proiectele regulamentelor europene, sunt:

1. **Acordul de Parteneriat**, documentul elaborat de un stat membru, în colaborare cu actorii socio-economici, care stabilește strategia, prioritățile și cadrul instituțional pentru implementarea fondurilor europene, și aprobat de către Comisia Europeană în urma evaluării și dialogului cu statul membru;
2. **Programele Operaționale/ Programul Național pentru Dezvoltare Rurală.**

II.2.3.3. Strategia de dezvoltare rurală a României 2021-2027

Urmând liniile trasate de această strategie ambițioasă, Programul Național de Dezvoltare Rurală își propune să răspundă obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale și dezvoltarea teritorială echilibrată, dar și obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale. Astfel, abordând într-un mod strategic toate cele șase priorități de dezvoltare rurală, PNDR își propune să sprijine într-un mod sustenabil și inteligent dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale din România.

România se confruntă cu provocări enorme în atingerea potențialului său economic și social, în sectorul agro – alimentar și forestier, precum și la nivelul zonelor rurale. PIB-ul pe cap de locuitor este mai mic de 50 % din media UE și semnificativ mai mic în zonele rurale.

Din punct de vedere al dezvoltării, zonele rurale înregistrează un decalaj semnificativ față de zonele urbane și se caracterizează prin: deficiențe structurale persistente (numărul mare al populației ocupate în agricultură, îmbătrânirea populației, un număr mare de exploatații de subsistență etc.); valoare adăugată scăzută a produselor agro-alimentare; randamentele și productivitatea muncii scăzute în special în agricultura de semisubsistență; spirit antreprenorial slab pentru dezvoltarea activităților economice, acces redus la credite; o piață a terenurilor nefuncțională; o modestă orientare către export; investiții insuficiente în cercetare și dezvoltare; accesul la servicii și infrastructură cu mult în urma zonelor urbane; creșterea continuă a disparităților regionale; o pondere ridicată a populației expuse riscului de sărăcie și excluziune socială; o administrație publică ineficientă; o serie de riscuri pentru oameni și mediu exacerbate de schimbările climatice și care reprezintă o amenințare pentru zonele rurale și, în general, a teritoriului național.

Obiectivele propuse și țintele aferente sunt în concordanță cu prioritățile strategice naționale prezentate în:

- a) Acordul de Parteneriat propus pentru România,
- b) Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2021-2027-2030,

- c) *Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).*

Sprijinul oferit prin PNDR 2021-2027 va asigura complementaritatea și coerența cu sprijinul furnizat prin Pilonul I – plăți.

II.3. Contextul regional de dezvoltare durabila

II.3.1. Cadrul regional de dezvoltare pentru perioada 2021-2027 la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia

Strategia de dezvoltare 2021

Justificarea unei viziuni strategice

Strategia de Dezvoltare Regională este un document integrator, care își propune armonizarea strategiilor și politicilor existente în diferitele domenii ale vieții economice și sociale cu impact la nivel regional. Pentru a fructifica la maxim oportunitatea folosirii fondurilor europene în implementarea Strategiei de dezvoltare regională este necesară asigurarea corelării acesteia cu politica de coeziune a UE. În acest sens, au fost luate în considerare obiectivele europene promovate prin Strategia Europa 2020 și s-a asigurat corelarea cu obiectivele tematice și prioritățile de investiții promovate prin propunerile de regulamente pentru perioada 2021 –2027.

Elaborarea strategiei de dezvoltare a regiunii are la bază analiza aprofundată a situației socio- economice existente, a nevoilor și a potențialului de dezvoltare, ținând cont totodată de oportunitățile și provocările din mediul intern și extern. Capitolele anterioare ale PDR oferă o bază solidă pentru identificarea elementelor de potențial economic, social și tehnologic la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia și, de asemenea, pentru definirea nevoilor de dezvoltare.

Abordarea urmarita din cadrul Strategiei propune o viziune largă care include activități care pot fi finanțate din multiple surse de finanțare (buget național, buget local, instrumente structurale/alte instrumente financiare).

Ca urmare a detalierii situației economico-sociale existente, pe baza analizei corelate a nevoilor, a potențialului de dezvoltare și ținând cont de direcțiile de orientare strategică europeană, considerăm că viziunea strategiei trebuie să asigure dezvoltarea durabilă și echilibrată a Regiunii Sud-Vest Oltenia.

Modelele de dezvoltare se bazează pe factorii creșterii economice. Modelul endogen are în vedere factorii fundamentali: teren (sol, subsol), muncă (forță de muncă) și capital (fizic și financiar). La acestea, modelul endogen adaugă progresul tehnologic. Toți acești factori conferă diferitelor țări avantaje comparative. Teoriile moderne pun accent pe avantajele competitive, în centru aflându-se resursa umană. De aceea, societatea spre care ne îndreptăm este definită ca societate inteligentă, bazată pe cunoaștere. Aceasta este și orientarea primordială trasată de UE pentru perioada 2021-2027.

Prin prisma acestor modele, în conturarea unei viziuni pentru Regiunea S-V Oltenia pe perioada 2021-2027 și de lungă durată se impune determinarea în primul rând a factorilor comparativi și competitivi de care dispune. Din analizele întreprinse în cadrul Profilului socio-economic rezultă evident că Regiunea S-V Oltenia este relativ mai abundentă în teren decât în populație sau în capital.

O ierarhizare din punctul de vedere al abundenței relative în factori ar fi: teren, populație, capital și progres tehnologic.

Factori de natura avantajelor comparative

- *Teren: suprafața agricolă 1.803.084 ha din care arabila 1.252.722 ha și păduri 860.420 ha; ape: Dunăre, Olt, Jiu, Gilort, Motru; subsol: cărbune, petrol, gaze, sare, marmură, ape termale, ape minerale. Regiune relativ abundentă în teren (Dolj, Olt), în special agricol.*
- *Forța de muncă: populație 2.225.108, circa 32.762 studenți. Abundența relativă numeric dar deficitară profesional, mai ales nivel mediu.*

- *Capital: - fizic capacități active: energie electrică, hidro și termo, aluminiu, auto turisme, chimicale plastice și sodice, nave, materiale construcții, industrie ușoară, industrie agroalimentară.*

- *fizic capacități inactive: locomotive, vagoane, transformatoare, mașini agricole, avioane, aparataj, conserve.*

- *capital financiar: economisire regională scăzută, investiții străine concentrate pe autoturisme și aluminiu. Deficit relativ de capital (fizic inclusiv infrastructură, financiar, mai ales investiții străine).*

Factori de natura avantajelor competitive

- *Existenți: poziție nodală rutieră (căi ferate, aeriană), muncă zile de lucru urban și sfârșit de săptămână rural.*
- *Emergenți: zona IT (programare), C/D electrotehnică și agroindustrială.*
- *Slabi: spirit antreprenorial educat, management profesionalizat, satisfacția consumatorului, spirit comunitar și asociativ.*

Teoria economică Heckscker-Ohlin, confirmată în mare măsură în practică, indică faptul că țările și în cadrul lor zonele ar trebui să se concentreze pe activitățile și produsele intensive în factorul sau factorii relativ abundenți. De exemplu, dacă o țară dispune de mai mult teren decât populația (cazul Australiei sau al Canadei), ar trebui să producă mai degrabă produse agricole, care sunt intensive în teren (în cost terenul este important). Dacă o altă țară este relativ abundentă în populație (forță de muncă), comparativ cu terenul (cazul Japoniei) ar trebui să se specializeze în produse manufacturate, care sunt intensive în forță de muncă (în cost forța de muncă este importantă).

Pornind de la aceste premise de fapt și de raționament, viziunea pe termen lung conduce la concluzia că regiunea S-V Oltenia dispune în primul rând de un avantaj comparativ care poate deveni și competitiv prin ecologizare în domeniul agriculturii, în sensul larg al noțiunii: culturi agricole, pomicultură, viticultură, zootehnie, silvicultură, incluzând activitățile de prelucrare, localizate în zona rurală, în concept de dezvoltare rurală, cu atât mai mult cu cât populația rurală reprezintă aproximativ jumătate din populația regiunii, neluând în considerare faptul că și o parte crescândă din populația urbană își desfășoară activitatea parțial în mediul rural.

O astfel de prioritizare nu exclude opțiunea dezvoltării industriale, ci o ranforsează prin agroindustrie și, în mod necesar, prin întreaga gamă de producții industriale de tractoare, mașini agricole, autovehicule utilitare, produse chimice, materiale de construcții și multe altele legate de agricultura propriu-zisă.

Adăugate la pilonii industriali deja existenți, sector energetic, metale neferoase, autoturisme, construcții navale, industrie chimică, industrie ușoară, astfel de activități industriale legate de agricultură ar prefigura regiunea ca o zonă industrial-agrară sau agro-industrială puternică, bazată pe complementaritate de activități și pe competitivitate de tipul unor zone asemănătoare din Canada sau Franța.

Viziunea

Viziunea regiunii Sud-Vest Oltenia pentru perioada de programare 2021-2027 este aceea de a deveni un promotor al competitivității atât în domeniul industrial, cât și în agricultură, dar și al economiei digitale prin dezvoltarea unui mediu de afaceri performant bazat pe resurse umane competente, integrarea tehnologiilor inovative și promovarea dezvoltării durabile.

OBIECTIVUL GENERAL

Obiectivul strategic global pentru perioada 2021-2027 este dezvoltarea durabilă și echilibrată a Regiunii Sud-Vest Oltenia în vederea reducerii disparităților existente între regiunea SV Oltenia și celelalte regiuni ale țării în scopul creșterii nivelului de trai al cetățenilor.

Pentru atingerea obiectivului general al PDR 2021-2027, au fost stabilite următoarele obiective specifice, corelate cu prioritatile de finanțare:

OBIECTIVE SPECIFICE

- Creșterea competitivității regionale prin accentuarea rolului cercetării-dezvoltării, promovarea inovării, a specializării inteligente și a digitalizării și modernizarea infrastructurii (Prioritățile 1, 2, 3, 4 și 5)
- Dezvoltarea resurselor umane, asigurarea accesului la piața muncii, acces egal la servicii sociale și combaterea sărăciei și a excluziunii (Prioritățile 1 și 5)
- Creșterea atractivității regionale și dezvoltarea durabilă a regiunii prin îmbunătățirea infrastructurii, valorificarea zonelor urbane și a potențialului turistic (Prioritățile 3 și 6)

Definirea priorităților și domeniilor de intervenție la nivel regional pentru viitoarea perioadă de programare 2021-2027 a reprezentat un proces participativ, realizat prin implicarea actorilor regionali relevanți, fiind astfel create premisele necesare pentru identificare nevoilor reale de dezvoltare ale regiunii Sud-Vest Oltenia.

Prioritățile Strategiei de Dezvoltare Regională Sud- Vest Oltenia 2021 - 2027

- 1. Creșterea competitivității economice a regiunii**
- 2. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii regionale**
- 3. Dezvoltarea urbana durabilă**
- 4. Dezvoltare rurală durabilă și modernizarea agriculturii și a pescuitului**
- 5. Dezvoltarea resurselor umane în sprijinul unei ocupări durabile și a incluziunii sociale**
- 6. Dezvoltarea turismului, valorificarea patrimoniului natural și a mostenirii cultural-istorice**

PROCESUL PARTENERIAL

Politica de dezvoltare regională a Uniunii Europene este o politică a solidarității, având drept scop crearea de locuri de muncă și creșterea competitivității, oferind sprijin regiunilor mai puțin dezvoltate precum și celor care se confruntă cu dificultăți structurale. Obiectivele politicii de dezvoltare a UE sunt transpuse în practică, la nivelul statelor membre, prin adoptarea de strategii de dezvoltare locale, regionale și naționale.

Planificarea și parteneriatul sunt două principii de bază care stau la baza elaborării și aplicării strategiilor de dezvoltare regională, în vederea atingerii obiectivelor stabilite și asumării lor de către toți actorii implicați. Procesul de planificare a dezvoltării la nivel regional oferă baza strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele financiare ale acestor programe.

Comitetul Regional de Planificare (CRP) al regiunii Sud-Vest Oltenia

La nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia a fost constituit Comitetul Regional de Planificare

(CRP), structură coordonată de Agenția pentru Dezvoltare Regională SV Oltenia, care asigură și secretariatul.

In componența CRP SV Oltenia intra Instituțiile prefecturilor din cele 5 județe ale regiunii, Autoritățile publice locale (Consilii Județene, Consilii Locale), servicii deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, Institute de cercetare și instituții de învățământ superior precum și parteneri economici și sociali.

CRP avizează:

- analizele economice și sociale elaborate în scopul fundamentării strategiei de dezvoltare regionale a PDR, precum și concluziile acestora privind problemele majore identificate la nivelul regional, elaborate pe baza documentelor adoptate în grupurile de lucru județene și tematice;
- strategia pentru atingerea obiectivelor prioritare de dezvoltare din PDR;
- programarea financiară orientativă a obiectivelor prioritare de dezvoltare;
- proiectul PDR care va fi supus aprobării CDR;
- rapoartele strategice de monitorizare a PDR, care vor fi supuse aprobării CDR;
- lista indicativă a proiectelor strategice din PDR identificate la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia.

Procesul partenerial pentru perioada 2021-2027 la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia

Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, în parteneriat cu reprezentanți ai organizațiilor relevante în domeniul dezvoltării regionale, elaborează Planul de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027 ca bază pentru fundamentarea accesului la fondurile europene în perioada de programare 2021-2027.

Planul de Dezvoltare Regională 2021-2027 cuprinde Analiza socio-economică, Analiza SWOT a Regiunii, Strategia de dezvoltare regională pentru perioada 2021-2027, indicatori de realizare, estimarea necesarului de finanțare, sistemul de implementare și monitorizare, precum și o listă orientativă a proiectelor strategice din regiune ce vor putea fi finanțate în perioada 2021-2027.

Demersurile întreprinse la nivel național pentru pregătirea perioadei de programare post 2020 au debutat încă din anul 2018, odată cu lansarea pachetului legislativ al CE și au continuat cu demararea pregătirii documentelor de programare pentru perioada 2021-2027, respectiv îndeplinirea condițiilor favorizante incidente și inițierea mai multor Memorandumuri în acest sens de către Ministerul Fondurilor Europene, supuse aprobării Guvernului.

Având în vedere calendarul de la nivel național pentru elaborarea documentelor strategice post 2020, relevante pentru îndeplinirea condițiilor prealabile și prioritizarea investițiilor din fonduri europene, ADR Sud-Vest Oltenia a demarat, încă de la jumătatea anului trecut, actualizarea Planului de Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia.

Astfel, începând cu luna iunie a anului 2019, ADR SV Oltenia a demarat organizarea de întâlniri cu partenerii regionali în vederea pregătirii unor documente care să fundamenteze viitoarea perioadă, întâlniri în cadrul cărora au fost prezentate stadiul elaborării documentelor de programare la nivel european, național și regional, conținutul Planului de Dezvoltare Regională și au avut loc dezbateri cu privire la tendințele de dezvoltare pe fiecare domeniu relevant și analiza SWOT.

La nivelul Direcției Politici Regionale și Comunicare a ADR Sud-Vest Oltenia, Compartimentul Programare Regională și Monitorizare, s-au întreprins pași importanți precum revizuirea analizei socio-economice din punct de vedere al potențialului și nevoilor de dezvoltare, revizuirea analizei SWOT, actualizarea indicatorilor socio-economici și realizarea de analize comparative, astfel ca, în primul trimestru al anului 2020 a fost elaborată o primă variantă a documentului și s-a constituit un prim draft al portofoliului regional de proiecte.

Elaborarea PDR pentru fundamentarea și planificarea fondurilor disponibile în perioada

2021-2027 a presupus reluarea etapelor unui proces complex, plecând de la structura documentului de programare indicată de metodologia comuna, actualizarea analizei socio-economice, reanalizarea disparităților regionale, stabilirea strategiei și a priorităților de dezvoltare pentru noua perioadă precum și actualizarea analizei SWOT a regiunii Sud-Vest Oltenia.

Pentru actualizarea indicatorilor și realizarea de analize comparative, s-au utilizat bazele de date statistice ale INS, disponibile pe Tempo-online și Eurostat, pentru cel puțin 5 ani consecutivi (cele mai recente informații).

Începând cu al doilea trimestru al anului 2020, activitatea de actualizare a PDR Sud-Vest Oltenia a continuat cu revizuirea Strategiei de dezvoltare regională, prin redefinirea viziunii și obiectivelor strategice, a priorităților de dezvoltare, identificarea surselor de finanțare potențiale și indicatorilor de monitorizare și definitivarea portofoliului regional de proiecte.

Ca și în cazul exercitiilor anterioare de planificare a dezvoltării regionale, abordarea în ceea ce privește elaborarea PDR 2021-2027 este una participativă, reprezentând un proces bazat pe parteneriat și consultare publică. Structurile partenieriale pentru elaborarea și actualizarea PDR sunt necesare, atât la nivel național cât și regional, pentru a participa la procesul de planificare a fondurilor. Aceste structuri de parteneriat, pentru exercițiile de planificare anterioare, au funcționat în conformitate cu HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare.

Structurile partenieriale cu rol consultativ implicate în procesul de planificare, la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia sunt:

→ Grupurile de lucru județene (GLJ), care au în componență membrii reprezentând următoarele instituții: primării, prefecturi, consilii județene, agențiile de ocupare și șomaj, inspectoratele școlare județene, direcțiile de cultură, direcțiile de sănătate, direcțiile de agricultură, direcțiile județene de statistică, universități, ONG-uri, sindicate, patronate, camere de comerț, organizații reprezentative pentru minorități și grupuri dezavantajate.

GLJ au următoarele atribuții:

- examinează analizele economice și sociale, precum și concluziile acestora privind problemele majore identificate la nivel județean, obiectivele de dezvoltare stabilite și strategia pentru realizarea acestora;
- formulează recomandări și propuneri către Comitetul Regional de Planificare (CRP);
- contribuie la realizarea documentelor necesare elaborării PDR și le transmite CRP;

În vederea asigurării consultărilor cu partenerii regionali, ADR Sud-Vest Oltenia a organizat, în perioada 12 - 28 noiembrie 2019, cinci sesiuni de lucru – câte una în fiecare din cele cinci județe ale regiunii, sesiuni la care au participat reprezentanții instituțiilor ce fac parte din Grupurile de lucru județene și în cadrul cărora s-au dezbătut documentele programatice aflate în curs de elaborare la acea dată, respectiv: Analiza socio-economică la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia, Analiza SWOT, propuneri privind Strategia de dezvoltare și portofoliul de proiecte, precum și propuneri pentru noile regulamente post 2020 și schimbări față de perioada 2014-2020.

→ Grupurile de lucru tematice (GLT), care se constituie pentru una sau mai multe priorități tematice la nivel regional, luând în considerare prioritățile tematice naționale.

Având aceleași atribuții precum Grupurile de lucru județene, Grupurile de lucru tematice reunesc reprezentanți ai autorităților publice, ai universităților, mediului de afaceri, sindicatelor, ONG-urilor, precum și ai altor instituții relevante de la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia.

Intrunirile GLT pentru perioada de programare 2021-2027 au debutat în data de 25 februarie 2020 cu o primă dezbatere pe tema „Competitivitate economică, cercetare, dezvoltare, inovare”, urmată de „Infrastructură regională și mobilitate/ Dezvoltare integrată”, în data de 27 februarie. Calendarul grupurilor tematice regionale derulate de ADR Sud-Vest Oltenia a continuat în luna martie 2020 cu o întrunire pe tema „Sănătate, educație, servicii sociale/ Piața muncii și

resurse umane”, în data de 03 martie 2020.

Prezentările realizate în cadrul reuniunilor au vizat arhitectura financiară pentru perioada de programare 2021-2027 în context european și național, contextul regional și identificarea nevoilor de dezvoltare, analiza SWOT pentru fiecare domeniu relevant, logica intervenției pentru obiectivele de politica vizate și prioritățile de investiții pentru 2021-2027.

În cadrul grupurilor de lucru, s-a examinat analiza socio-economică și s-au tras concluzii privind problemele cheie identificate la nivel județean, obiectivele de dezvoltare stabilite și strategia pentru realizarea acestora. Pe baza analizei socio-economice și în urma consultării cu partenerii regionali, au fost identificate și introduse noi elemente în analiza SWOT, în vederea prioritizării intervențiilor propuse.

De asemenea, pe parcursul grupurilor de lucru, participanții au avut posibilitatea să contribuie la identificarea direcțiilor de finanțare pentru perioada 2021-2027 și a ideilor de proiecte care se vor regăsi în Planul de Dezvoltare al Regiunii Sud-Vest Oltenia pentru următorului exercitiu financiar. În baza acestora, ADR Sud-Vest Oltenia va face propuneri ce vor sta la baza viitoarelor finanțări în perioada 2021-2027, formulând, în același timp, măsuri și soluții care să configureze o regiune mai inteligentă, mai verde, mai conectată și mai aproape de cetățeni.

Planul de Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia 2021-2027 reprezintă atât o reflectare a nevoilor de dezvoltare a regiunii, în vederea reducerii cât mai rapide a decalajelor existente față de regiunile mai dezvoltate din UE, cât și un instrument de prioritizare a investițiilor în regiune, centrate pe realitățile concrete și necesarul din teritoriu. Contribuția autorităților regionale și locale, a organizațiilor societății civile, a partenerilor economici și sociali la elaborarea PDR Sud-Vest Oltenia joacă un rol cheie în identificarea nevoilor reale și a principalelor direcții de dezvoltare ale regiunii. Ulterior lansării sale în consultare publică, centralizării și implementării tuturor observațiilor primite de la parteneri, procesul de programare se va finaliza cu avizarea PDR Sud-Vest Oltenia 2021-2027 în CRP și apoi aprobarea sa în CDR.

Planificarea și parteneriatul sunt două principii de baza care stau la baza elaborării și aplicării strategiilor de dezvoltare regională, în vederea atingerii obiectivelor stabilite și asumării lor de către toți actorii implicați. Procesul de planificare a dezvoltării la nivel regional oferă baza strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele financiare ale acestor programe.

Agencia pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia, în parteneriat cu reprezentanții ai organizațiilor relevante în domeniul dezvoltării regionale, a elaborat Planul de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027 ca bază pentru fundamentarea strategiei naționale de dezvoltare regională și a documentelor necesare pentru următoarea perioadă de programare 2021-2027.

Procesul de elaborare a Planului de Dezvoltare Regională pentru perioada 2021-2027 a început încă din anul 2011, prin reunirea Grupurilor de lucru județene și tematice și organizarea de întâlniri, atât la sediul ADR SV Oltenia cât și în municipiile reședința de județ ale regiunii, pe domenii prioritare precum:

- ✓ Infrastructura regională;
- ✓ Dezvoltare urbană
- ✓ Competitivitate economică, cercetare, dezvoltare, inovare;
- ✓ Resurse umane, piața muncii, servicii sociale;
- ✓ Agricultură și dezvoltare rurală;
- ✓ Turism și dezvoltare durabilă;

Structuri partenoriale cu rol consultativ implicate în procesul de planificare, la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia sunt:

- **Grupurile de lucru județene (GLJ)**, care au în componență membrii reprezentând următoarele instituții: primării, prefecturi, consilii județene, agențiile de ocupare și șomaj, inspectoratele școlare județene, direcțiile de cultură, direcțiile de sănătate, direcțiile de agricultură, direcțiile

judetene de statistică, universități, ONG-uri, sindicate, patronate, camere de comerț, organizații reprezentative pentru minorități și grupuri dezavantajate.

- **Grupurile de lucru tematice (GLT)**, care se constituie pentru una sau mai multe priorități tematice la nivel regional, luând în considerare prioritățile tematice naționale. GLT au în componență membri din randul ADR SV Oltenia, grupurile de lucru judetene și, după caz, în funcție de tematică, reprezentanți ai instituțiilor/ organizațiilor cu atribuții în domeniul relevant, reprezentanți ai societății civile, etc. GLT au aceleași atribuții ca GLJ.

Totodata, la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia a fost constituit **Comitetul Regional de Planificare (CRP)**, structură coordonată de **Agentia pentru Dezvoltare Regionala SV Oltenia**, care asigură și secretariatul. In componența CRP SV Oltenia intra **Instituțiile prefecturilor din cele 5 judete ale regiunii, Autoritățile publice locale (Consilii Județene, Consilii Locale), servicii deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, Institute de cercetare și instituții de învățământ superior precum și parteneri economici și sociali.**

Planul de Dezvoltare Regionala 2021-2027 al regiunii Sud - Vest Oltenia va trebui sa fie un instrument care sa sustina includerea in strategiile nationale a obiectivelor de investitii ce vor contribui la dezvoltarea socio-economica a regiunii, sa fundamenteze domeniile de interventie si necesarul de finantare din fonduri europene in perioada urmatoare de programare si sa cuprinda un portofoliu de proiecte strategice cu impact regional si local.

II.3.2. Prioritati ale Strategiei Regionale de Dezvoltare Socio-Economică pentru perioada 2021-2027

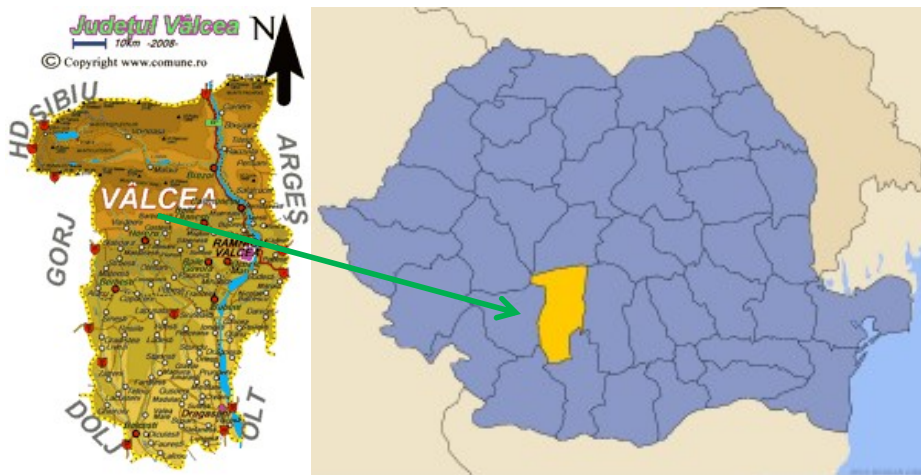
Prioritate	Domeniu de interventie	Principalele rezultate imediate (outputs) previzionate Indicator	Principalele rezultate previzionate Indicator
1. Dezvoltare urbana durabila	1.1 Dezvoltarea infrastructurii de baza in orase	Planuri integrate de dezvoltare urbana acceptate (nr.)	Locuitori care beneficiază de implementarea proiectelor din planurile integrate de dezvoltare urbana (nr.)
		Strazi orasenesti construite/reabilitate /modernizate inclusiv trotuare si piste pentru biciclisti (km)	
		Spatii verzi create/reabilitate (m2)	
		Cladiri publice renovate/ reabilitate (m2)	Eficiența energetică sporită a institutiilor, cladirilor (%)
		Obiective de patrimoniu restaurate/amenajate si modernizarea infrastructurii conexe -patrimoniu cultural national si local din mediul urban (nr.)	Vizitatori la obiective turistice - patrimoniu cultural national si local în mediul urban (nr)
	1.2 Dezvoltarea economica a oraselor, inclusiv a zonelor periurbane	Structuri nou create de sprijinire a afacerilor (nr.)	Nr. de locuri de munca nou create in zonele de actiune urbana
		Structuri extinse/modernizate de sprijinire a afacerilor (nr.)	Eficiența energetică sporită în structurile sprijinite, (%)
	1.3 Dezvoltarea mediului social al oraselor	Proiecte care asigură reabilitarea infrastructurii sociale, inclusiv locuințe sociale și îmbunătățirea serviciilor sociale (nr)	Nr. de persoane beneficiare de servicii sociale acordate de centrele sociale care au beneficiat de sprijin prin proiectele integrate urbane
		Centre sociale reabilitate/ modernizate /echipate - infrastructura pentru servicii sociale (nr)	Eficiența energetică sporită a locuințelor sociale (%)

2. Creșterea competitivității economice a regiunii	2.1 Dezvoltarea infrastructurii de afaceri	Structuri de sprijinire a afacerilor create/dezvoltate/extinse/dotate (nr.)	Rata de ocupare a structurilor de sprijinire a afacerilor (dupa doi ani de la finalizarea proiectului) (%)
	2.2. Dezvoltarea infrastructurii specifice cercetării și inovării	Entități de cercetare/dezvoltare sprijinite (nr.)	Locuri de muncă nou create în structurile de sprijinire a afacerilor (nr.)
		Intreprinderi locale implicate în proiecte comune de cercetare care beneficiază de sprijin (nr.)	
	2.3 Creșterea competitivității IMM-urilor	IMM-uri sprijinite (nr.)	Locuri de muncă nou create (nr.)
3. Dezvoltarea infrastructurii locale și regionale	3.1 Reabilitarea infrastructurii locale și regionale de transport rutier	Lungimea drumurilor județene reabilitate/modernizate (km)	Creșterea traficului de pasageri (%)
		Lungimea șoselelor de centură reabilitate/construite (km)	Creșterea traficului de marfuri transportate sau tranzitate (km)
		Nr. porturi modernizate	
		Centre multimodale care beneficiază de sprijin financiar (nr.)	
4. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii sociale (sanatate, educație, servicii sociale)	4.1 Infrastructura de sănătate și pentru situații de urgență	Unități medicale reabilitate/modernizate/echipate (nr)	Persoane care beneficiază de infrastructura de sănătate reabilitată/modernizată/echipată (nr./zi)
		Unități mobile echipate pentru intervenții în situații de urgență (nr.)	Timpul mediu de răspuns al unităților mobile pentru intervenții în situații de urgență
	4.2 Infrastructura educațională	Unități de învățământ reabilitate/modernizate/extinse/dotate - infrastructura de învățământ preuniversitar și universitar (nr.)	Elevi care beneficiază de infrastructura de învățământ preuniversitar reabilitată/modernizată/extinsă/echipată (nr.)
		Campusuri reabilitate/modernizate/extinse/echipate - învățământ preuniversitar/universitar (nr.)	Studeni care beneficiază de campusurile universitare reabilitate/modernizate/extinse/echipate (nr.)
		Centre pentru formare profesională continuă reabilitate/modernizate/extinse/echipate (nr.)	Persoane care beneficiază de centrele pentru formare profesională reabilitate/modernizate/extinse/echipate (nr.)
	4.3 Modernizarea infrastructurii sociale	Centre sociale reabilitate/modernizate/extinse/echipate (nr.)	Persoane care beneficiază de infrastructura reabilitată/modernizată/extinsă/echipată (nr.)
	4.4 Dezvoltarea infrastructurii administrative	Clădiri administrative create/reabilitate/modernizate/extinse (nr.)	Creșterea eficienței energetice a imobilelor centrelor sociale reabilitate și modernizate (%)
			Eficiența energetică sporită a clădirilor (%)

5. Dezvoltarea turismului, valorificarea patrimoniului natural si a mostenirii cultural-istorice	5.1 Îmbunătățirea accesibilității și valorificării patrimoniului cultural al regiunii	Obiective de patrimoniu restaurate/amenajate și dotate în mod corespunzător (nr.)	Vizitatori la obiectivele de patrimoniu restaurate/reabilitate (nr.)
		Creare/modernizare/extindere infrastructurii conexe obiectivelor de patrimoniu (nr.)	
		Activități promotionale pentru promovarea produselor turistice regionale (nr.)	
	5.2 Crearea/modernizarea infrastructurii de turism în vederea creșterii atractivității regiunii	Structuri de turism create/reabilitate/modernizate și extinse - infrastructura turistică de cazare (nr.)	Turisti sosiți în structurile de cazare reabilitate/modernizate/echipate (nr.)
		Structuri de turism nou create - infrastructura turistică de agrement (nr.)	Locuri de muncă nou create / menținute (nr.)
		Persoane care beneficiază de infrastructura turistică creată/modernizată/extinsă (nr.)	
6. Dezvoltare rurala durabila si modernizarea agriculturii si a pescuitului			
7. Dezvoltarea resurselor umane în sri-	7.1 Investiții în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții	Participanți la instruire - formare profesională continuă (nr.)	
	7.2 Ocupare și mobilitate pe piața forței de muncă	Persoane care au beneficiat de acțiuni pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale și pentru inițierea afacerilor	Intreprinderi nou înființate (nr.)
		Persoane care au demarat o activitate independentă	Persoane care în termen de șase luni după participarea la programe integrate și-au găsit un loc de muncă - acces pe piața muncii
	7.3 Incluziune socială și combaterea sărăciei	Structuri ale economiei sociale înființate (nr.)	Locuri de muncă create în structuri ale economiei sociale (nr.)
Participanți la programe de calificare/recalificare destinate grupurilor vulnerabile			
8. Protecția mediului și creșterea eficienței energetice	8.1 Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public și privat	Locuințe reabilitate energetic (nr.)	Eficiența energetică sporită a clădirilor reabilitate %
		Clădiri publice reabilitate energetic (nr.)	
	8.2 Modernizarea infrastructurii de mediu	Lungimea totală a rețelei de alimentare cu apă înființată/reabilitată/modernizată (km)	Creșterea populației cu locuințele conectate la rețeaua de alimentare cu apă (%)
	8.3 Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor		Persoane care beneficiază de măsuri de protecție în cazul situațiilor

II.4. Contextul judetean de dezvoltare durabila

II.4.1. Prezentare generala

Judetul Vâlcea este localizat in partea central-sudică a României, in Regiunea Sud-Vest Oltenia. Judetul Valcea se intinde pe o suprafată de 5.765 kmp, reprezentand 2,4% din suprafata totală a țării si numără o populatie de 404.993 locuitori la sfarsitul anului 2011.

Judetul Vâlcea se invecinează cu judetele Alba si Sibiu in partea de nord, cu judetul Arges in est, cu judetul Olt in partea de sud si sud-est, cu judetul Dolj in sud-vest, judetul Gorj in vest si judetul Hunedoara in partea de nord-vest.

Structura administrativă

Judetul Valcea cuprinde 89 de unități administrativ-teritoriale, după cum urmează:

1. 2 municipii Ramnicu-Valcea si Drăgășani;
2. 9 orase: Băbeni, Bălcești, Băile Govora, Băile Olănești, Berbesti, Brezoi, Călimănești, Horezu si Ocnele Mari;
3. 78 de comune cu 560 de sate aparținătoare.

Resedinta judetului este municipiul Ramnicu Valcea, situat la confluenta raurilor Olt si Olănești, la poalele dealurilor Capela, Petrisor si Cetățuia.

Majoritatea comunelor se incadrează in categoria cu 6-8 sate (40%), sau cu 4-5 sate (circa 28%). Numărul mare de sate este o caracteristică a judetului Valcea. Numărul mediu este de 6,8 de sate la o comună, cu mult peste media pe țară de 5 sate la o comună.

Relief

Prin asezarea sa geografică, judetul Valcea beneficiază de aproape toate formele majore de relief, dispuse in trepte de la nord la sud, in următoarea structură: 33% munti (inclusive depresiunea Lovistea), 20% dealuri si depresiuni subcarpatice, 45% dealuri piemontane si 2% lunci. Diferenta de nivel este de 2274 m, intre varful Ciortea – 2274 m si Lunca Oltului – 152 m.

Defilee raurilor Olt si Lotru străbat muntii Cozia, Căpătani, Făgăras, Lotru si Parang. Aici, intre masivele de munti, se află una din cele mai mari depresiuni intramontane, cunoscută sub numele de

lăra Lovistei. Două treimi din suprafața județului este ocupată de Podisul Getic și Subcarpații Getici, cu altitudini care descresc de la 800 la 400 de metri. Cea mai sudică formă de relief este Platforma Oltetului, dincolo de care începe Campia Romană (județul Dolj).

Raul Olt străbate județul pe o distanță de 135 km, având ca afluenți râurile Lotru, Olănești, Bistrita, Luncavăț, Cerna, Oltet, Topolog.

Bazinul hidrografic aflat în partea dreaptă a râului Olt cuprinde aproape toată suprafața județului. Reteaua hidrografică mai cuprinde:

- a) Lacurile glaciare: Galcescu, Zănoaga Mare, Iezerul Latoritei;
- b) Lacurile artificiale amenajate pe Lotru și Olt pentru hidrocentrale: Vidra, Brădet, Cornet, Călimănești, Dăești, Ramnicu Valcea, Raureni, Govora, Slăvitesti, Ionesti, Zăvideni, Drăgășani;
- c) Lacul sărat de la Ocnele Mari.

Clima

Clima este temperat-continentală, puternic influențată de fragmentarea accentuată a formelor de relief, de expunerea versanților, de regimul de radiație solară și de vânturi. Valorile temperaturii medii anuale înregistrează o scădere de la sud la nord, în funcție de relief, variind între 10,4° C în Lunca Oltului, 9° C în regiunea sub-carpatică și sub -2° C în zona montană.

Valoarea medie a precipitațiilor anuale variază în funcție de altitudine între 500-600 mm în Lunca Oltului, la 700-800 mm în regiunea sub-carpatică și peste 1200 mm în zona montană.

Resurse naturale

Subsolul județului Valcea este bogat în resurse minerale diverse: petrol, gaze naturale, sare, lignit, pegmatite cu cuarț, feldspat și mică albă, calcar, cărbune, argile, ape minerale și ape geotermale. Apele minerale de la Călimănești, Băile Olănești și Băile Govora sunt recunoscute în țară și străinătate pentru proprietățile lor curative în tratarea afecțiunilor aparatului digestiv, a diabetului, gutei, afecțiunilor renale, dermatologice sau a celor reumatismale.

Județul are două stațiuni montane, Voineasa și Vidra, situate pe Valea Lotrului, o stațiune turistică de interes local - Horezu și 3 din cele 9 stațiuni balneoclimaterice din România - Călimănești, Băile Olănești și Băile Govora.

Solurile sunt foarte diverse: brune acide, brune, litosoluri, soluri humicosilicatică – în zona montană, la brune luvice, brune eumezobazice, vertisoluri, erodiosoluri și/sau regosoluri în dealurile subcarpatice și piemontane.

Fondul forestier cuprinde o suprafață de 267.424 ha. Pădurile, pășunile și fanetele reprezintă aproape 47% din suprafața județului. Pădurile se găsesc 50-55% în regiune de munte, 40% în regiunea de deal și 5-10% în regiunea de câmpie - luncă.

Județul Valcea se caracterizează și prin existența resurselor naturale bogate și diverse care stau la baza dezvoltării activităților economice. Astfel, pentru agricultură, 43% din suprafață este propice culturii vegetale în zona de câmpie, terenuri pentru pomicultură în zona de deal – aproximativ 6% din suprafață, pășuni și fanete - aproximativ 25% din suprafață, pentru zootehnie în zona de munte și deal.

Pe râul Olt sunt construite 14 hidrocentrale, cu o putere instalată de aproximativ 500 MW, iar pe râul Lotru, la Ciunget, se află cea mai puternică hidrocentrală din România, cu o cădere de 980 m și o putere instalată de 510 MW

Istoric

Materialele arheologice, informatiile marilor învățați ai lumii antice, vestigiile si monumentele istorice atestă in județul Valcea primele urme ale existenței umane încă din paleolitic, iar descoperirile de la Bugiulesti (comuna Tetoiu) transformă județul intr-unul din locurile cu cele mai vechi urme de viață si locuire umană din Romania – aproximativ 2.000.000 ani.

Prima mențiune a județului Valcea apare pe data de 8 ianuarie 1392 in Cronicile Mănăstirii Cozia, unde se păstrează încă Hrisovul semnat de Mircea cel Bătran, fiind primul județ atestat documentar.

Prima atestare documentară a municipiului Rm. Valcea datează din 4 septembrie 1388, cand Mircea cel Bătran menționa intr-un hrisov că se află in „orasul domniei, numit Râmnic”. Sigiliul orasului datează din 1505 fiind, după cum arată istoricul A. Sacerdoțeanu, „unul dintre cele mai vechi sigilii orășenesti din țara Românească”.

Numeroase documente arată că prin județ au trecut Mihai Viteazu, Matei Basarab, Doamna Chiajna, Constantin Brancoveanu, tatăl lui Mihai Viteazul Pătrascu cel Bun, Radu cel Frumos, Radu Paisie.

La 29 iulie 1848, in parcul Zăvoi din Ramnicu Valcea s-a intonat pentru prima dată cantecul Desteaptă-te, române! compus de Anton Pann, pe versurile poeziei „Un răsunset” de Andrei Muresanu, la ceremonialul organizat pentru cinstirea victoriei revoluției si sfințirea stindardelor libertății naționale.

Învățământ

Județul Valcea dispune de 130 unități (in anul 2018) de învățământ: grădinițe (27 de unitati), scoli primare si gimnaziale (90 de unitati), licee, învățământ superior (38 de unitati), ce reprezinta 17% din totalul lor la nivel de regiune (744 unitati de invatamant).

Față de anul 2011 populația scolară si prescolara a scăzut cu aproape 12,75% (63874 inscrisi in anul 2011, față de 80384 inscrisi in anul 2011)

Sport

Activitatea sportivă a județului cuprinde mai toate disciplinele. Sporturile cele mai atractive sunt atletismul, baschetul, fotbalul si handbalul. Județul Valcea are 20 de cluburi sportive, dintre care cel mai cunoscut este Clubul Oltchim Ramnicu Valcea. Echipa de handbal feminine a clubului este multiplă campioană națională si castigătoare a unor importante trofee internaționale.

In judetul Valcea existau in anul 2011 un numar de 5059 de sportive legitimate, ce reprezinta 22% din totalul sportivilor la nivel de regiune, respect 2% din totalul la nivel national.

Dotările sportive cuprind sală de sport, Arenele Traian, complexul sportiv Zăvoi, Fundația Romană pentru Tineret – in Ramnicu Valcea, 6 terenuri de sport in mediul urban si 60 de terenuri de sport si 8 săli de sport in mediu rural.

II.4.2. Direcțiile de intervenție ale strategiei judetene de dezvoltare socio-economice

Directiile de interventie identificate in Strategia de Dezvoltare Economică si Socială a Județului Valcea 2013 – 2018 sunt următoarele:

Domeniul 1 Resurse naturale si protecția mediului

1. Managementul deșeurilor industriale și menajere;
2. Management-ul zonelor împădurite, al ariilor naturale protejate, al terenurilor degradate și al terenurilor acoperite cu vegetație forestieră din afara fondului forestier;
4. Prevenirea catastrofelor naturale;
5. Dezvoltarea economică durabilă;
6. Managementul lucrărilor agricole;

Domeniul 2: Activități economice, mediu de afaceri, tehnologie și ocupare

- a) Dezvoltarea activităților economice productive
- b) Activitățile economice agricole și silvice
- c) Dezvoltarea serviciilor și parteneriatelor public-private în turism
- d) Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare pentru sprijinirea activităților economice.
- e) Dezvoltarea politicilor de ocupare și pregătire profesională și managerială pe piața forței de muncă
- f) Abordări strategice în domeniu

Domeniul 3: Turismul

- a) Servicii de calitate și pachete turistice integrate
- b) Promovarea turismului
- c) Dezvoltarea și diversificarea turismului prin parteneriate
- d)

Domeniul 4: Resurse umane și servicii (educație, formare profesională, sănătate, asistență socială, administrație publică, activități culturale)

- a) Formare profesională continuă
- b) Sănătate publică și servicii medicale
- c) Sisteme de gestionare și administrare a serviciilor
- d) Invățământ adaptat nevoilor pieței
- e) Servicii sociale
- f) Sprijinirea parteneriatelor
- g) Administrație publică

Domeniul 5: Infrastructură și utilități

- a) Modernizarea și reabilitarea rețelei de transport rutier
- b) Modernizarea și reabilitarea rețelei de transport feroviar
- c) Îmbunătățirea accesibilității în zonele turistice
- d) Modernizarea și reabilitarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare
- e) Dezvoltarea și eficientizarea sectorului energetic

II.5. Contextul local de dezvoltare durabila

II.5.1. Prezentarea generala a comunei Perisani

Cadrul natural

Comuna Perisani este așezată în nordul Depresiunii Loviștei, depresiune intramontană din cadrul Carpaților Meridionali, în străvechea Țară a Loviștei.

Prima atestare documentară a localității a fost la data de 10 Ianuarie 1519, în hrisovul dat de Neagoie Basarab, prin care se întărește slugerului Dragomir și fiicei sale Neacsă stăpânirea asupra părților din Podeni, Bumbuești jumătate, Bratovești și Clocotici.

Analizând documentele istorice, se poate desprinde cu certitudine, că teritoriul actual al localității Perisani ca, de altfel, al întregii Țări a Loviștei, a fost aprig disputat, din cele mai vechi timpuri, dovadă fiind faptele istorice ce s-au petrecut aici iar mai recent, dese modificări ale structurii administrativ-teritoriale a zonei. Acest lucru nu este o pură întâmplare el se datorează așezării zonei la granița dintre principatele române și faptului că, pe aici, se făcea cea mai scurtă legătură, peste munți, între Ardeal și Muntenia, venind dinspre Sibiu spre Curtea de Argeș.

Din punct de vedere geografic apreciem peisajul ca fiind specific depresiunilor intramontane, totuși, cu un climat moderat și relativ blând, propice locuirii umane, spre deosebire de depresiunile intramontane din Carpații Orientali care au un climat mult mai rigid. Aceasta se datorează extinderii mult mai mari a depresiunii de o parte și de alta a Oltului, ceea ce îi conferă un climat de adăpost.

Zona este dominată de Masivul Cozia (1668 m.), situat la sud, și de prelungirile muntoase ale Munților Făgăraș care se află la o distanță, totuși, mare (peste 10 km.) de zona locuită.

Aspectul general al zonei se poate compara cu o "cuvetă între munți" sau cu "fundul unei căldări" cum obișnuiesc să spună localnicii

Comuna Perisani este situată la o distanță de 11 km. de Drumul național D.N 7 de importanță europeană E 81, pe stânga Oltului și la o distanță de 62 de km. de reședința județului, municipiul Rm. Vâlcea. Este străbătută de D.N. 7 D, modernizat parțial fiind asfaltat doar 3 km în zona centrului civic al localității Perisani. Zona urbană din imediata apropiere a localității o întâlnim în orașele la distanțele: Brezoi - 25 km., Curtea de Argeș-40 km., Călimănești-40 km și Sibiu-72 km.

Comuna are în componența sa 8 sate și anume: Perisani, Baiasu, Mlaceni, Podeni, Poiana, Pripoare, Spinu și Surdoi.

Relieful

Relieful, în general, deluros al ariilor depresionare cu însușirile lui morfografice, morfometrice și expoziționale constituie un factor esențial de diferențiere și particularizare a spațiului natural cu implicații directe asupra potențialului economic și a modului de umanizare a zonei.

Pe cuprinsul acestei arii depresionare, a localității Perisani, se face foarte simțită prezența reliefului înalt al munților Făgăraș.

Gradul de fragmentare a reliefului apare în peisaj, în mod accentuat, fiind dat de alternanța văilor și a interfluviilor diferite ca suprafață.

Fragmentarea reliefului influențează, în mod direct, așezarea vetrei localității și a drumurilor de culme. Acolo unde fragmentarea este mai redusă și interfluviile mai largi, oamenii au găsit locuri favorabile pentru amplasarea așezărilor.

Se constată, în general, o fragmentare mai redusă în dealurile înalte din cadrul depresiunii, favorizând extinderea așezărilor și în zonele cu altitudini mai mari.

Predomină indicii de fragmentare orizontală cuprinși între 200-500 m și 500-700 m. Energia reliefului exprimată prin diferența de înălțime între două cote apropiate, de maximă și minimă altitudine, are valori de 500 m., ajungând în zonele mai înalte la valori de până la 600 de m.

Procesele actuale de degradare a terenului dețin areale restrânse în cadrul localității. Există, însă, zone unde despăduririle masive și pășunatul abuziv au determinat o eroziune de suprafață mai accentuată (de ex. pășunea Priboiasa din satul Pripoare). De asemenea, pârâul, care traversează satul Perişani, are, în timpul viiturilor, un puternic efect distructiv și de erodare a malurilor înalte cu influențe negative asupra circulației dintre satele Perişani și Mlăceni, necesitând lucrări de îndiguire și consolidare a versanților.

Relieful intramontan, acolo unde prezintă înălțimi mai accentuate, influențează deplasările locale ale populației în cadrul așezării, satele localității fiind situate la altitudini diferite. Diferența altimetrică dintre satul de reședință (Perişani) și satele Mlăceni și Poiana, depășește 350 m.

Solurile

Coeziunea mare a rocilor metamorfice dar și greutatea specifică includ dezechilibre în morfologia versanților.

Alternanța de roci pseudocoezive (marne) precum și neocoezive (pietrișuri și nisipuri) se evidențiază în arealul nord – vestic al Loviștei și se exprimă prin areale degradate.

În centrul comunei Perişani, la circa 500 m. de sediul primăriei, în anul 1996, s-a provocat o puternică alunecare de teren, din cauza stratului argilos, care a dus la deplasarea drumului județean 703 H (declarat, începând cu anul 2003, drum național). Alunecarea nu a afectat locuințe dar a distrus o porțiune din actualul drum național, făcând imposibilă, pentru o scurtă perioadă de timp, circulația între satele Spinu Perişani satul de reședință și celelalte sate din comună.

Alunecările de teren din zona centrului civic al comunei au fost stabilizate prin construirea mai multor praguri de colmatare, ziduri de sprijin, drenuri de apă, lucrări finanțate prin programele Phare în anul 1997, și B.E.I. în anii 2009-2010, ca în final efectele alunecării să fie înlăturate.

Clima

Localitatea Perişani este situată într-o arie depresionară înconjurată de culmi muntoase de înălțime medie, cu văi adăpostite și dealuri prelungi.

Clima este, în general, blândă, iernile sunt domoale și verile călduroase dar suportabile, neînregistrându-se fenomene meteorologice extreme.

Privită în ansamblul ei, clima se distinge printr-o diferențiere în raport cu creșterea altitudinii, conform legii zonalității verticale. Se individualizează prin următoarele particularități:

Având în vedere întinderea relativ mare a comunei Perişani, cuprinzând forme de relief diferite, putem vorbi de anumite climate specifice zonei:

Temperaturi extreme întâlnite până în prezent au fost de -26°C iar maxima absolută de 37°C .

Desigur, aceste valori de temperatură sunt valabile pentru zonele locuibile pentru că, în zonele înalte, practic, înghețul se poate produce în orice perioadă a anului.

Precipitațiile sunt, alături de relief și climă, elementul definitiv al naturii oricărei zone geografice. Cercetarea regimului și repartiției cantitative a apei rezultată din precipitații prezintă un interes major deoarece o parte din apa provenită din ploi și topirea zăpezii constituie rezerva de umezeală a solului, asigurând scurgerea fluvială și alimentarea bazinelor hidrografice.

Pentru zona aferentă localității Perișani, putem menționa câteva caracteristici definitorii:

În regimul general al precipitațiilor apar și elemente de discontinuitate care duc la abateri de la medie, printre care se înscriu ploi de lungă durată urmate de inundații minore și înmlăștiniri, ploii torențiale cu efecte distrugătoare asupra solului sau secete de durată medie.

Flora și fauna

Incepând cu anul 2000, a luat ființa Parcului Național Cozia, ce administrează o suprafață de 17 100 ha, din care cca 3000 ha pe raza localității Perișani, reprezentând 20 % din suprafața totală a acesteia. Limita nord-estică a parcului se continuă pe linia fondului forestier de pe stânga văii Băiașului până la confluența cu valea Călugăresei pe care o urmărește, în amonte, până la limita fondului forestier. Se continuă pe limita fondului forestier până la confluența cu pârâul Sturii și urmează malul drept al Băiașului până la intrarea în satul Pripoare.

De la intrarea în satul Pripoare până la Valea Roșia, limita parcului urmărește marginea fondului forestier, ocolind pe la vest, prin Vârful Sturului (840 m.), terenurile agricole aferente satelor Pripoare și Surdoiu.

De aici, limita se continuă, în aval, pe malul stâng al Văii Roșia și apoi pe limita fondului forestier, spre sud, pe malul drept al pârâului Podul (Valea Groșilor).

Habitatele montane de pe raza Parcului Național Cozia sunt de o specificitate aparte. Suportul principal al acestora este reprezentat de formațiunea cristalină cunoscută sub denumirea de "gnais de Cozia" și de microclimatul de adăpost ce au favorizat existența unor formațiuni biologice care surprind prin originalitatea și diversitatea lor.

Pădurile îmbracă aproape în întregime toată zona, cu excepția unor mici areale unde arborii nu și-au putut fixa rădăcinile.

Gorunul a găsit condiții de vegetație prielnice la altitudini de peste 1200 de m., ajungând până în apropierea molidișurilor de sub stâncării, vegetând, astfel, la cea mai mare altitudine din țară și realizând o interesantă inversiune de așezare a etajelor de vegetație.

Bradul și fagul coboară până la altitudinea de 400 de m., coexistând, în unele zone, în amestec cu bradul și gorunul.

Printre pâlcurile de molid apar exemplare de anin de munte, mesteacăn de Cozia sau salcie pitică.

Zona cu cele mai valoroase ecosisteme se află în partea centrală a parcului, situată la altitudini de peste 1000 m, ce include vegetația de stâncărie. Aici sunt permise numai cercetări științifice și unele activități educative, turismul fiind practicat în mod controlat. Această zonă este înconjurată de o alta tampon ce se desfășoară până la poalele muntelui, cuprinzând versanți împăduriți până în firul văilor.

Din punct de vedere botanic aici există una dintre cele mai valoroase și pitorești colecții de plante din țară.

Au fost identificate nu mai puțin de 800 de specii floristice printre care amintim: plante alpine și subalpine (firuța, afinul, lâna caprelor), plante termofile (scumpia, pesma, rotoțelul Coziei), plante endemice (trandafirul de Cozia) și numeroase plante rare, (Floarea Reginei sau *Leontopodium Alpinum*), garofița de munte, iedera albă, laleaua pestriță sau micsandrele de stâncă).

Dintre speciile de floră ocrotită, putem menționa: pinul, laricele, tisa, roua cerului, ghințura, laleaua pestriță, ghimpele pădureț, bulbucii și garoafa de munte, floarea de colț, iedera albă, angelica, etc..

Parcul Național Făgăraș a luat ființă în anul 2007, care administrează o suprafață de totală de 192 830 ha. cuprinzând cca. 4 000 ha de teren forestier și pășuni alpine poziționate în zona de nord-est din suprafața comunei Perișani trasând o linie de hotar cu zona tampon a acesteia (proprietăți parti-

culare) incluzînd în aria parcului culmea Poiana Lungă cu vârful acesteia de (1348,5m), trecând prin vârful Poiana Spinului (1358,6 m), continuând pe culmea Topologului, mai departe prin vârful Golul Clăbucetului (1542,2 m) mergând mai departe spre vârful Zănoaga (1553,9).

Reteaua hidrografica

Teritoriul comunei Perișani este străbătut de ape curgătoare cu un regim și debite relativ constante, care nu au înregistrat secări ale albiilor datorită faptului că își au izvoarele în zonele înalte, subalpine, unde precipitațiile depășesc 1000 mm./an.

Rețeaua hidrografică este formată din râul Băiașu (debit multianual de 0,30 mc/s) având ca afluenți pâraiele: Valea Câmpului (cu izvorul sub Culmea Poienii Lungi – 1349 m.) și Pârâul Dosului (cu izvorul în Culmea Pojorâtului) ce-și unesc cursurile în pct. Secărele formând Valea Perișanilor – debit multianual de 0,15 mc/s; Frumușița și Râușor (cu izvoarele în Muntele Mamuri – 1299 m.); Poiana (cu izvoarele aferente); Valea Roșiei și Valea Calugăresii (cu izvoarele în Masivul Cozia); pârâul Grebla precum și alte cursuri mai mici. În partea de răsărit a comunei, se desfășoară râul Topolog (debit multianual de 2,5 mc/s), afluent al Oltului ca și râul Băiașu. Topologul primește, pe partea dreaptă, doi afluenți ce-și desfășoară cursul pe teritoriul localității Perișani: pârâul Pietrosului, cu izvorul în Muntele Pietrosu (1359 m.) și pârâul Cerbului cu izvorul în Muntele Cerbului.

Majoritatea localnicilor folosesc termenul de „vale”, impropriu spus pentru că, de fapt, aceste ape sunt pâraie din punct de vedere geografic.

Aproape fiecare sat are în apropierea sa o apă curgătoare permanentă. Excepție fac satele: Podeni, aflat pe un platou mai înalt, și satul Spinu străbătut de pârâul omonim care are un bazin hidrografic de mici dimensiuni și un debit mai scăzut, avându-și izvorul în zona deluroasă a Călimanului. Din aceste motive a înregistrat secări ale albiei în anii cu secete mai pronunțate.

Apele curgătoare care drenează perimetrele satelor se alimentează din masivele împădurite ce le înconjoară, având debite comparabile. Proveniența acestor ape este pluvială (în mică măsură subterană), caracteristică ce duce la variații de debit. În timpul verii debitul lor scade iar la mari ploii torențiale, cum s-au înregistrat în anii: 1964, 1970, 1975, 1996, au produs inundații ce au distrus terenuri cultivabile, poduri, imobile. În timpul marilor viituri, râul Băiașu transportă o mare cantitate de pietrișuri, nisipuri sau copaci smulși din rădăcini. Se apreciază că, în astfel de situații, debitul Băiașului depășește de câteva ori debitul normal al Oltului, al cărui afluent este. Aceste ape, în furia lor, pur și simplu „au rupt” porțiuni mari de teren lărgindu-și și adâncindu-și albia, luând cu ele aproape toate podurile și punțile.

Apele stătătoare sunt destul de slab reprezentate, fiind de mici dimensiuni. Sunt reprezentate de anumite bălți (Secături, Mierlii) și sectoare de înmlăștinire cu caracter semipermanent, specifice anumitor sezoane.

Apele subterane se diferențiază, după geneză și condițiile geologice de înmagazinare, în ape freatice, acumulări importante întâlnindu-se în depozitele cuaternare și sectoarele intramontane, și în ape de adâncime

Suprafata

Comuna Perișani, fiind o zonă de munte, are o suprafață agricolă redusă. Cea mai mare parte a terenurilor este ocupată de vegetația forestieră și fânețele naturale.

Suprafata localitatii Perisani este de 15.773 ha din care:

- Suprafata agricola este de 4993 ha din care:
 - teren agricol cultivat:231ha;
 - teren cu pomi: 241 ha;

- fanete/pasune: 4521 ha;
- Terenuri neproductive: 87 ha;
- Suprafata cu paduri: 10550ha;
- Lungimea drumurilor comunale: km;

II.5.2. Istorie si traditii

Comuna Perisani este de departe una din cele mai bogate in istorie , dispunand de multe izvoare istorice care fie au stat la baza formarii Tarii Romanesti , fie vorbesc despre diverse lupte din perioada feudalismului impotriva tatarilor , ramanilor , ungurilor , turcilor , razboiul de independenta din 1877 ,primul si al doilea razboi mondial

Cea mai importanta zona cu descoperiri arheologice a unor situri istorice continand obiecte vechi , cioplite in piatra de mana omului cu inscriptii hieroglifice sau scrieri in ebraica, care atesta vechimea asezarii o intalnim in satul Pripoare

Pripoare din Perisani este satul care a stat marturie luptei de la Posada in 1330 cand mosnenii-osteni ai lui Basarab I,Intemeietorul Tarii Romanesti,au purtat cea mai glorioasa lupta din acea perioada zdrobind , in zilele de 9-12 Nov. 1330 , numeroasa oaste a lui Carol Robert de Anjou , rege al Ungariei

Dovada ce aduce certitudinea stabilirea locului acestei batalii se face prin argumentele arheologice descoperite in anul 2021, in albia parului Baiasu, zona care coincide cudescrierea cronicei pictate de la Viena, care arata ca batalia a avut loc intr-o zona depresionara , in forma de corabie, exact cum dealurile subcarpatice ale muntilor Cozia si Fagaras se intalnesc in acest loc.

Obiectivul istoric Posada 1330 , poate fi considerat un brand turistic al comunei Perisani, obligand administratorii locali si comunitatea din zona sa intervina prin orice solutie de modernizare a zonei, prin crearea unei infrastructuri moderne care sa fie adaptata pitorescului zonei, arhitecturii locale, completata cu obiceiurile traditionale.

Se presupune ca anul 2015 sa aduca finalizarea lucrarilor de cercetare istorica a acestui obiectiv si printr-un aviz national al Academiei Nationale de Istorie sa fie parafata Certificarea definitiva a stabilirii luptei Posada 1330 din satul Pripoare

Tot in satul Pripoare s-au descoperit ruinele unor ziduri construite din ceramica arsa care scot la iveala imaginea unui fort austriac datand din secolul 18, ceea ce impune ca in viitor sa se promoveze un proiect de restaurare si conservare a obiectivului

De asemenea , in apropierea parului Baiasu , in zona toponimului Comori s-au descoperit ruinele unui punct militar de observare si avertizare folosit de romani in comunicarea cu soldatii din castrele romane existente in zona Ş Pont vectus –Caineni , Arutela – Calimanesti, Racovita, Titesti si Radacinesti. Si pentru acest obiectiv se impune includerea lui in programul national al siturilor de istorie

Tinand cont de importanta obiectivelor istorice din aceasta zona sa considera ca ele pot fi unele reale ale dezvoltarii turismului in localitate ceea ce obliga administratia locala sa se identifice in patrimoniul local si national prin semnalizari si marcaje legale si in acelasi timp popularizarea prin publicitatea locala si nationala pentru a fi cunoscute de oamenii din judet, tra sau afara Romaniei

Umanizarea zonei studiate s-a făcut, evident, cu multe milenii înaintea primelor atestări documentare, încă din neolitic. Şi argumente, în acest sens, ne aduc descoperirea în zonă a unor fragmente ceramice şi a unor topoare cu braţe în cruce, executate prin turnare în tipare bivale, cu nervuri de lipire şi ciocnire.

Cea mai veche atestare documentară a regiunii datează din anul 1233, într-un document din colecția Hurmuzaki, în care apare sub denumirea de "Terra Loystha".

Următoarea atestare documentară o găsim în cronică de la Viena unde este relatată lupta de la Posada dintre oștenii lui Basarab I, Întemeietorul Țării Românești și oastea mult mai modernă a Regelui ungar prințul Carol Robert de Anjou din anul 1330.

În cronică se relatează de către un autor anonim „Calea aceasta este cotită și închisă de amândouă părțile de râpe foarte înalte de jur-împrejur și pe unde această cale era mai largă, acolo valahii în mai multe locuri o întăriseră cu prisăci împrejur, iar regele și toți ai săi, ne-maigândindu-se în adevăr la așa ceva, mulțimea nenumărată a valahilor, sus pe râpe au alergat din toate părțile și au aruncat săgeți asupra oastei regelui care se găsea în fundul unei văi adânci, ce nici nu se putea numi cale, ci mai curând un fel de corabie strâmtă unde, din pricina înghesuielii, cei mai sprinteni cai și oșteni cădeau din toate părțile în luptă”.

Continuitatea locuirii este demonstrată și de urmele castrului roman din satul Pripoare precum și din zonele limitrofe localității. Plaiurile acestea intramontane, având în frunte căpetenii dârze, mici cneji locali, cu cetăți de pământ zidite pe fortărețele dacice și romane, au intrat mai târziu în componența voievodatelor.

În perioada secolelor III și X, când s-a desfășurat lungul proces de etnogeneză a poporului și limbii române, s-au înregistrat și influențele slavilor care au fost asimilați de populația băștinașă, lăsând în limba noastră urme pregnante, cu precădere, în toponimia locală.

Putem spune, cu certitudine, că aici, la "Porțile Carpaților", obștile de români au avut o continuitate neîntreruptă, păstrând, în vremuri milenare, nealterată ființa lor națională

Obiceiurile străvechi au fost cele ce au adus nuanțe și bucurii sufletești în viața monotonă și plină de griji a oamenilor din aceste locuri.

Aceste obiceiuri constituie esența culturii noastre tradiționale cu formele sale diferite de exprimare: vechi credințe laice, reprezentări literare, tradiții respectate cu sfințenie, mituri și legende.

Simțul spiritualității a avut în aceste locuri reprezentări variate, începând de la spiritul critic (hătru) al omului de la țară, ce obișnuia să-i pună consăteanului său un nume sugestiv, o poreclă ce specula și sugera, de regulă, un defect fizic sau un capriciu caracteristic, până la modurile de celebrare a evenimentelor esențiale din viața omului.

Hora satului a constituit până odinioară un mijloc de petrecere colectivă, de relaxare după o săptămână de muncă istovitoare, și, mai ales, de cunoaștere între tineri (viitori miri) și părinții acestora.

Horele se organizau duminică, după amiază, după săvârșirea liturghiei, în centrul localității unde veneau tinerii și bătrânii, îmbrăcați în costume populare. Bărbații purtau un costum simplu format din pantaloni strânși pe picior (ițari - numiți local) și cămașă populară albă cu motive florale, încinsă la mijloc. Pe cap purtau căciulile muntenesti din blană neagră de miel. Din portul fetelor nu lipseau iile, care de care mai frumoase și înflorate, rochiile lungi și albe, cătrințele negre înflorate, betele multicolore cu care se încingeau și broboadele cu care își acopereau capul. Încălțăminte era reprezentată de opinci din piele de porc tăbăcită. Din păcate, astăzi nu se mai organizează hore iar costumul popular a dispărut cu desăvârșire.

Claca și șezătoarea au fost forme de muncă colectivă pe care țăranii o făceau unii în favoarea altora, constituind, în același timp, și un bun prilej pentru petrecere în comun și afișare a măiestriei în lucru.

Cele mai bune ocazii pentru aceste manifestări erau: scărmanatul, torsul lânii sau lucrul la războiul de țesut. Obiceiuri interesante erau organizate și cu ocazia celor 3 evenimente fundamentale ale vieții omului legate de: naștere, căsătorie și moarte.

Cele mai ample și spectaculoase rânduiești se desfășurau cu ocazia căsătoriilor, începând cu peșitul miresei, împodobirea bradului de nuntă, gătitul miresei, fedeleșul și nunta propriu-zisă. La fiecare nuntă erau nelipsiți lăutari care colindau localitatea și invitau consătenii mirilor la nuntă.

De asemenea, sărbătorile de iarnă, ce încep în ajunul Crăciunului și se termină după Sfântul Ioan, constituie un frumos spectacol popular.

Printre obiceiurile prilejuite de aceste sărbători amintim: obiceiul "colindului cu irodul (un adevărat spectacol de teatru popular) și "steaua", "plugușorul și sorcova", "colindatul Ionilor", etc..

Un alt obicei este cel al "Paparudelor", în vremurile de secetă, când un grup de fecioare, îmbrăcate în alb, gătite cu flori, invocă puterea divinității pentru aducerea ploii.

Din păcate, aceste obiceiuri de o frumusețe și expresivitate deosebită se mai practică doar sporadic și multe dintre acestea s-au denaturat..

Monumente istorice

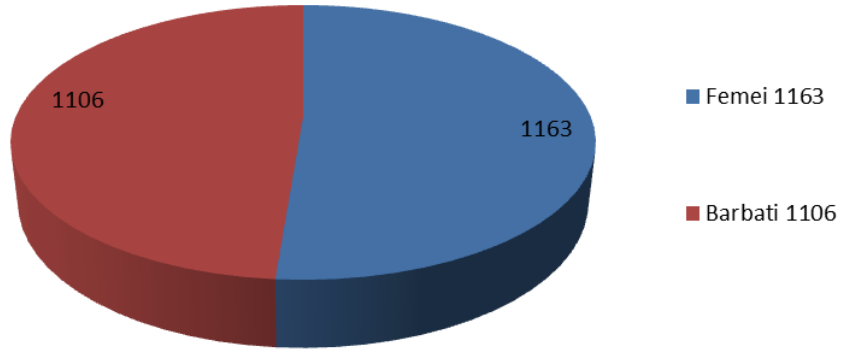
- ✓ Monumentul Posada 1330 construit în satul Pripoare;
- ✓ Monumentul Eroilor din satul Mlăceni;
- ✓ Monumentul Eroilor din Centrul Civic Perișani;
- ✓ Castrul roman, sit arheologic din satul Pripoare;
- ✓ Fortul austriac datând din sec. XVIII din Satul Pripoare;
- ✓ Biserica de lemn Sf. Dumitru din satul Băiașu, din sec. XVII, în curtea acestei biserici se află o piatră inscripționată în slavonă;
- ✓ Biserica de lemn Sf. Gheorghe din satul Mlăceni, din sec. XVIII;
- ✓ Biserica de lemn Cuvioasa Paraschiva din satul Perișani, din sec. XVIII;
- ✓ Biserica din lemn Sf. Nicolae din satul Spinu, sec. XVIII;
- ✓ Monument comemorativ care cinstește pe Cuvioasa Paraschiva, ridicat în timpul lui Nicolae Voievod
- ✓ Monumentul Eroilor cazuti in primul razboi mondial edificat in anul 2020 in satul Pripoare , langa Centrul de Informare si Promovare T;

II.5.3. Populatia si dezvoltarea sociala

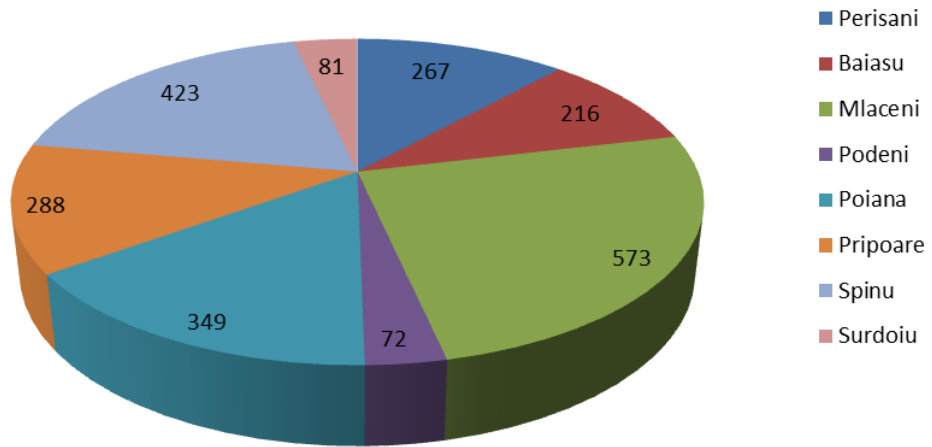
Populatia stabila totala a comunei Perisani este de 2280 de locuitori.

În cadrul recensămintelor populației, s-a observat în ultimii ani o scădere a populației astfel ca în 2013 au figurat un număr total de locuitori de 2280, fata de 5100 locuitori inregistrați la recensământul din 2000. Populația este pe categorii de vârstă și sex, precum și pe satele componente, după cum urmează:

Populatia pe sexe

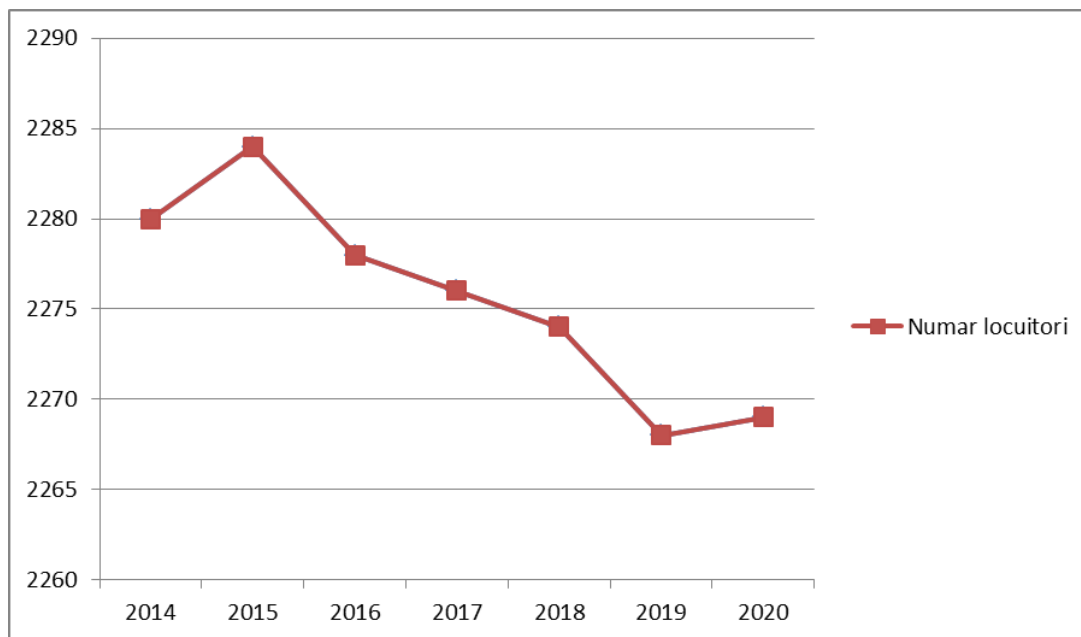

Populatia pe sate

Deplasarea populației rurale către orașul Brezoi, Rm. Valcea și Sibiu este un proces socio-economic obiectiv, proces care a determinat creșterea gradului de urbanizare a țării.

Migratia populației rurale către zonele urbane și consecințele acestei migrații asupra structurii pe sexe și vârste a populației rămase în spațiul rural sunt procese caracteristice satului românesc.

Analiza SWOT

Analiza SWOT este o metodologie de analiză a unui proiect. Numele este descriptiv: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități), Threats (riscuri).

Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a comunei, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2021-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună și de strategiile acesteia, și de modul cum se compară cu concurența. Oportunitățile și amenințările vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regulă, sunt factori asupra cărora zona, în general, nu are niciun control. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și piețele strategice.

Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții (presupuneri) în zonele asupra cărora există cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul, și în ce condiții.

Unele „oportunități” și „amenințări” vor apărea din „punctele tari” și „punctele slabe” ale comunei.

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> ospitalitatea recunoscută a locuitorilor; 	<ul style="list-style-type: none"> îmbătrânirea populației (spor natural)

<ul style="list-style-type: none"> • rata redusă a infracționalității; • forță de muncă ieftină; • disponibilitate de angajare în diferite meserii, funcție de motivarea personală; • număr relativ mare al persoanelor tinere apte de muncă; 	<p><i>negativ, migrarea tinerilor spre centre urbane);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • număr relativ mare al persoanelor inactive; • scăderea natalității; • adaptarea mai lentă a populației mature și vârstnice din comună, la schimbările și provocările lumii actuale în general și la fenomenul mobilității și reconversiei profesionale, în special; • migrarea persoanelor cu pregătire profesională, în special spre mediul urban și în străinătate; • capacitatea financiară relativ scăzută a locuitorilor zonei;
Oportunitati	Constrangeri
<ul style="list-style-type: none"> • existența unor reglementări care stipulează acordarea de facilități angajatorilor care creează noi locuri de muncă pentru șomerii, tineri absolvenți, etc; • creșterea nivelului de calificare prin participarea la programe de pregătire profesională derulate în cadrul proiectelor finanțate prin POS DRU; • modificarea mentalității persoanelor disponibilizate, prin abordarea de atitudini active pe piața muncii (căutare a unui loc de muncă, reconversie profesională); • implicarea autorităților locale în problemele comunității, în vederea identificării de soluții financiare, materiale; 	<ul style="list-style-type: none"> • menținerea tendințelor migraționiste către centrele urbane a populației tinere; • accentuarea procesului de îmbătrânire în rural; • creșterea șomajului în rândul absolvenților de liceu; • creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă; • estomparea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului;

II. 5.4. Infrastructura, organizarea teritoriului, servicii si utilitati publice

Comuna Perișani este așezată în nordul Depresiunii Loviștei, depresiune intramontană din cadrul Carpaților Meridionali, în străvechea Țară a Loviștei.

Comuna Perișani este situată la o distanță de 11 km de drumul de importanță europeană E 81, pe stânga Oltului și la o distanță de 62 de km de reședința județului, municipiul Rm. Vâlcea. Este străbătută de D.N. 7 D, modernizat parțial fiind asfaltati doar 3 km în zona centrului civic al locali-

tății Perișani. Zona urbană din imediata apropiere a localității o întâlnim în orașele la distanțele: Brezoi - 25 km, Curtea de Argeș-40 km, Călimănești-40 km și Sibiu-72 km.

Comuna are ca suprafața administrativ teritorială 15773 ha. Comuna Perișani, fiind o zonă de munte, are o suprafață agricolă redusă. Cea mai mare parte a terenurilor este ocupată de vegetația forestieră și fânețele naturale. Structural terenul este împartit astfel.

	AGRICOL					NEAGRICOL					TOTAL
	Ara bil	Pasu ni	Fan ete	Vii	Live zi	Pad uri	Ape	Drumuri	Cur- ti/co ntrs	neprod	
TOTAL	231 ha	2524 ha	1997 ha	-	241 ha	10550 ha		71 ha	42 ha	87 ha	15773 ha

Fondul de locuit este alcătuit din locuințe individuale de tip rural, cu loturi în imediata apropiere. Zonele de locuințe se caracterizează printr-o densitate medie și prin prezența a numeroase terenuri libere care pot fi mobilate cu construcții. Starea construcțiilor este în general bună. Regimul de înălțime este în majoritate de P și P+1 (izolat).

În general, satele au o dezvoltare haotică, cu textură neregulată, cu ulițe întortocheate. Cea mai neregulată formă o prezintă satul Spinu care se desfășoară pe întreaga suprafață a dealului omonim.

Tendențe mai accentuate de grupare a locuințelor prezintă satul Mlăceni (cel mai mare al comunei) care se desfășoară pe 3 ulițe mari. Satele Perișani, Pripoare, Poiana și Băiașu prezintă o structură relativ liniară de-a lungul drumului principal ce le străbate însă cu destule gospodării amplasate neregulat pe ulițele laterale. Cele 2 cătune, Surdoiu și Podeni, au o dispunere extrem de neregulată, gospodăriile fiind amplasate în locurile ce au permis construirea acestora, fără a se ține cont de o estetică a texturii.

Privite în ansamblu, satele din localitatea Perișani se încadrează în categoria satelor risipite, specifice, de altfel, zonelor depresionare intramontane cu ocupații dominante păstorești și culturi de plante pe terenuri restrânse și dispersate în teritoriu

Zone cu expunere la riscuri naturale

În centrul comunei Perișani, la circa 500 m. de sediul primăriei, în anul 1996, s-a provocat o puternică alunecare de teren, din cauza stratului argilos, care a dus la deplasarea drumului județean 703 H (declarat, începând cu anul 2003, drum național). Alunecarea nu a afectat locuințe dar a distrus o porțiune din actualul drum național, făcând imposibilă, pentru o scurtă perioadă de timp, circulația între satele Spinu Perișani satul de reședință și celelalte sate din comună.

Alunecările de teren din zona centrului civic al comunei au fost stabilizate prin construirea mai multor praguri de colmatare, ziduri de sprijin, drenuri de apă, lucrări finanțate prin programele Phare în anul 1997, și B.E.I. în anii 2009-2010, ca în final efectele alunecării să fie înlăturate.

Zonele de riscuri sunt evidențiate în documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului.

În comuna Perișani acestea sunt :

1. Satul Spinu – alunecări active de teren, falia de alunecare poate fi estimată pe o suprafață de cca 30-40% a zonei intravilan și extravilan a satului;

2. De-a lungul drumul national DN 7D, de la km 20 la km 21,5, incepand din dreptul bisericii satului si pana la podul din punctul "La Moara" – zona activa din punct de vedere al alunecarilor de teren;
3. In zona „Secaturi”, „Godeni” si „pe Vale” – in satul Spinu – zona activa;
4. Satul Poiana: este afectata de alunecari de teren, aproximativ 10 % din suprafata satului: De-a lungul DN 7D, in partea sudica a acestuia, intre km 26-28, in punctul "Raul Alb";
5. Satul Podeni intalnim alunecari de teren in proportie de 30-40 % din suprafata satului:
 - a. de-a lungul drumului comunal DC 4 Spinu-Podeni, de la km 0+ 700 pana la 1+400,
 - b. latura sudica a acestuia si in zona sudica a proprietatilor private din extravilanul acestuia;
6. Centrul Civic al comunei Perisani: pornesc din punctul „La Moara” pana in dreptul Primariei, in dreptul paraului Baiasu din zona centrului, dar si in zona satului Perisani pana in punctul „La Cabana”.

Autoritatea locala a reusit sa obtina finantari in anii 1992 – 1995, prin programul PHARE. S-au construit puturi de colectare a apelor din stratul de argila, chesoane incastrate in marna.

Intre anii 2000-2003, s-au obtinut finantari pentru continuarea lucrarilor de stabilizare a zonei prin construirea unui zid de sprijin al malului stang al paraului Baiasu, decopertare teren si aplicarea unui strat geotextil peste marna, puturi absorbante si drenuri subterane pentru dirijarea apelor.

In perioada anilor 2010 – 2012, printr-o finantare BEI (Banca Europeana de Investitii) s-au executat lucrari de regularizare pe lungimea de 800 m prin construirea a 3 praguri de fund si ziduri de sprijin de-o parte si de alta a paraului Baiasu in zona Centrului Civic. Toate investitiile s-au derulat prin Administratia Bazinala Apele Romane.

Se doreste ca in perioada urmatoare sa se continue procesul de stabilizare a solului din zona alunecarilor satului Spinu, prin lucrari de regularizare a paraului Spinu.

Apele curgătoare care drenează perimetrele satelor se alimentează din masivele împădurite ce le înconjoară, având debite comparabile. Proveniența acestor ape este pluvială (în mică măsură subterană), caracteristică ce duce la variații de debit. În timpul verii debitul lor scade iar la mari ploii torențiale, cum s-au înregistrat în anii: 1964, 1970, 1975, 1996, au produs inundații ce au distrus terenuri cultivabile, poduri, imobile. În timpul marilor viituri, râul Băiașu transportă o mare cantitate de pietrișuri, nisipuri sau copaci smulși din rădăcini. Se apreciază că, în astfel de situații, debitul Băiașului depășește de câteva ori debitul normal al Oltului, al cărui afluent este. Aceste ape, în furia lor, pur și simplu "au rupt" porțiuni mari de teren lărgindu-și și adâncindu-și albia, luând cu ele aproape toate podurile și punțile

Condiția esențială de eliminare a vulnerabilității construcțiilor și amenajărilor față de factorii naturali de risc este identificarea acestora, a zonelor periculoase pentru așezările umane și prevederea măsurilor adecvate de limitare a efectelor acestor factori

Infrastructura rutiera

Localitatea este situata pe DN 7D Caineni – Curtea de Arges, la 62 km distanta de municipiul Rm. Valcea.

Teritoriul comunei Perisani este străbătut de drumuri care se încadrează în următoarele categorii:

- DN 7 D (Limită judet Arges, Poiana, Pripoare, Spinu, Titești, Boisoara, Greblești, Cîineni), în lungime de 31,360 km pe teritoriul judetului Vâlcea, reclasat din drumul judetean DJ 703 H. Este un drum pietruit pe aproape toată lungimea lui. În mare parte traseul acestui drum se presupune a fi cel pe care îl avea Drumul vechi al țării Lovistei (mai vechi decât cel de pe valea Oltului);

- DJ 703 M (DN 7 D, Perisani, Cornet, DN 7), în lungime de 11 km, care pleacă din DN 7 D, de pe teritoriul satului Pripoare, traversează intravilanul satului Băiasu și ajunge la Cornet (pe teritoriul comunei Racovita) pe valea pârâului Băiasu. Program de asfaltare de 8 km din care este efectiv executat covor asfaltic pe 5 km. Este un drum pietruit, cu multe porțiuni afectate de viiturile ce s-au abătut peste aceste locuri de-a lungul anilor;
- DC 4 (DN 7 D, Spinu, Podeni), în lungime de 2,4 km. Este asfaltat 1,65 km;
- DC 5 (DN 7 D, Perisani, Mlăceni), în lungime de 4 km. Pe o porțiune de cca 500 m este foarte afectat de alunecări de teren, care de multe ori îi întrerup continuitatea. Este asfaltat;
- 16 drumuri satești în lungime de 5,975 km din rețeaua de drumuri satești sunt asfaltate drumul forestier Grosi, asfaltat în 2020 în lungime de 48, km.

Principala arteră de circulație este Drumul Național 7D, asfaltat doar 3 km în dreptul Centrului Civic al reședinței comunei, în satul Perisani, restul fiind încadrat la drum de categoria a III a.

Accesul la proprietăți și terenurile cu păduri se face prin drumuri forestiere uneori de lungimi apreciabile (de ex.: drumul forestier ce urcă la Vârful Sâmniceanu cu o lungime de peste 10 km și drumul forestier de pe Valea Topogului).

Trebuie evidențiat faptul că autostrada care va face legătura între municipiile Pitești și Sibiu, va traversa și localitatea Perisani. S-au întocmit anumite studii de fezabilitate, în acest sens, care stabilesc traseul autostrăzii pe aliniamentul: Sălătrucu - Râul Alb - Poiana - Pripoare - Posada - Băiașu și, de aici, mai departe pe Valea Băiașului până la joncțiunea cu șoseaua de pe Valea Oltului, în punctul numit Cornet.

Proiecte implementate de Primărie în perioada 2004-2020:

1. 2006 - 2011 - Asfaltarea drumului județean D.J. 703 M Perisani - Cornet, 11 km. de la km. 0+000 la km.11+000. Valoarea estimativă a investiției fiind de 35 mld lei.
2. 2010 - Construire pod nou în punctul „La Stogul”, la km 8, pe drumul județean DJ 703 M Perisani-Cornet, într-un loc unde ani de zile s-a trecut râul Băiașu cu mari riscuri și doar cu mașini de mic tonaj, pentru că vechiul pod era improvizat având culee mal stâng smuls. Valoarea estimativă a investiției
3. 2007 - Largire Drum Județean D.J.703 M Perisani-Cornet, prin impușcarea cu dinamită a stâncii de piatră de la km. 3+250. La fiecare perioadă cu precipitații abundente, șuvoiul de apă colectat în bazinul hidrografic din Perisani distrugea în întregime platforma drumului, obligând conducătorii auto aflați în trafic să ocolească fie pe variante improvizate prin albia râului, fie pe ruta ocolitoare prin comuna Titești;
4. 2007 - Construire traseu nou de drum județean în punctul „La Postăvi” prin despăgubirea proprietarului terenului cu un alt teren al Primăriei, deoarece varianta veche era prinsă într-o alunecare activă ce obstrucționa foarte des șoseaua blocând traficul;
5. 2007 - 2009 - Reabilitarea fostului drum comunal D.C. 14. Valea Groșilor în lungime de 5 km, care leagă comuna Perisani de comuna Berislăvești, ce scurtează calea spre Rm. Vâlcea cu mai mult de 20 km pe sens de mers; Valoarea de investiție 21 mld lei.
6. 2009 - Consolidare drum forestier în zona paraului Bisericii, valoarea investiție de 5 ml lei.
7. Modernizarea și punerea în funcțiune a unor drumuri comunale și satești care ani de zile erau nefuncționale, cum ar fi: Drumul Comunal Spinu-Podeni (2005), Drumul Bisericii din Perisani (2008), Drumul Dosului (2008-2009), cele două ulițe ale satului Surdoi, prin construirea unor poduri și balastare masivă a acestora;

8. S-a intervenit de asemenea și pe drumuri agricole cu lucrări de pietruire și balastare cum ar fi: drumul Carpeni din Satul Poiana la care s-a construit și un pod tubular și montare de tuburi din ciment, drumul Secături din satul Spinul, drumul Roșia din satul Surdoiu, drumul Pe Poteci din satul Pripoare, drumul Poienii din satul Poiana;
9. 2009 - Construire pod din beton în lungime de 22 m.l. în satul Surdoi, înlocuind o punte veche care periclita la fiecare traversare viața sătenilor; valoarea de investitie 9,5 mld lei
10. 2009 - Construire pod din beton în lungime de 65 m.l în satul Perișani, în punctul „La Biserică”, într-un loc unde localnicii treceau prin apă iar când nivelul apei creștea, rămâneau izolați zile în șir fără să se poată aproviziona cu alimente sau copiii sa poata merge la școală; Valoare de investitie 9,7 mld. Lei
11. 2009 - Construire pod din beton armat în satul Pripoare în lungime de 22 m.l. în punctul „La Buican” peste vale, creând posibilitatea locuitorilor de peste vale sa treaca în siguranță a râului chiar și atunci când acesta crește în debit;
12. Construire pod din beton arnat în satul Băiași în punctul „La Voina”, în lungime de 22 m.l. acolo unde proprietarii de terenuri agricole pot oricând să-și transporte produsele agricole colectate din proprietăți;
13. Construirea unui pod din beton armat, dalat, în satul Mlăceni în lungime de 10 m. care oferă posibilitatea trecerii sătenilor din cătunul „Sub Dos”;
14. Construirea unui pod tubular în satul Poiana, în punctul „Sub Coastă”, oferind posibilitatea trecerii gospodariilor din acest cătun;
15. Consolidarea podului din punctul „Săcărele” din satul Mlăceni prin efectuarea unor lucrări de consolidare culee și construirea unui prag de colmatare de protejare a structurii de rezistență a acestuia;
16. 2009 - Construirea a 250 m.l. de gabioane umplute cu piatră din râu și montarea acestora pe malul drept al parului Perișani în vederea consolidării drumului DC 5 Perișani-Mlăceni, în punctul „La Licuță” pentru susținerea și lărgirea platformei drumului afectată de o eroziune activă, obiectiv la care au mai fost necesare și lucrării de umplutură cu cantități imense de material în cantitate de peste 15 m.c.pământ și plantarea a 300 puieti salcâm. Valoare de investitie 100.000 lei
17. Construirea a 120 m.l. de gabioane umplute cu piatră din râu și montarea acestora tot pe malul drept al pârâului Perișani de data acesta în punctul „La Popa” pentru că eroziunea produsa de viiturii au creat un crater ce ștrangula drumul comunal D.C. 5 Perișani – Mlăceni;
18. Regularizarea și drenarea albiei pârâului Perișani - ploile torențiale afectau puternic malurile acestuia creând pericolul de inundare a grădinilor si gospodariilor din zonă, a căilor de acces, a locuintelor.
19. Regularizarea pârâului Băiaș efectuată prin lucrări de construire praguri de fund și ziduri de sprijin pe ambele maluri ale apei, pe o lungime de 800 m.l. în zona Primăriei, Biserica sf. „Apostoli Petru și Pavel” deoarece alunecările active au afectat construcțiile din centru civic existând riscul continuarii afectării șoselei, Căminului Cultural, Sediului Romtelecom, Primărie, Biserica Centru Perișani și toate construcțiile din jur;
20. Plantarea a cel puțin 15 000 de puieti din esențe, salcâm, stejar, plop american și altele, care au fost plantați în zonele de risc sau afectate de alunecari, pe malurile pârâurilor sau la margini de islazuri sătești;
21. Drumul comuna DC 4 Spinu –Podeni 1,65 km si DC 5 Perisani –Mlaceni 4 km asfaltate inprin masura 3.2.2. d Refacerea infrastructurii sutiere afectate de inundatiile din 2010
22. Drumul satesc Ulita Mica modernizat prin fonduri proprii

23. Alimentare cu apa in satul Poiana , obiectiv realizat prin OG 28/2013

24 Modernizare si asfaltare drumuri forestiere(Drumul forestier Grosi 4,8 km , Drum auto Pod Lung –Rasor , Drum forestier Pod Lung – Culmea Rudarilor) proiect in valoare de 1.500.000 € implementat pe submasura 4.3

25 Modernizare si asfaltare drumuri de interes local (16 Ulite satesti cu lungimea de 5,975 km) proiect in valoare de 1.000.000€ implementat prin fonduri europene masura 7.2

26 Pod peste paraul Perisani si asfaltare 135 ml din ulita Fata Parului proiect implementat prin OUG 28 in valoare 1.125.000 lei

27 Centru de informare si promovare turistica- proiect finantat prin fonduri europene

28. Dotare camine culturale – 200.000 €fonduri europene submasura 331

29. Dotare SVSU cu buldoexcavator , remorca skid stingere incendii si UTV -200.000 € fonduri europene

30 Amenajarea unei zone recreationale si a unui teren de minifotbal 625.000 lei proiect realizat prin fonduri europene

31. Implementarea proiectului european WIFI for EU 15.000 €

Pe teritoriul comunei Perisani nu exista traseu de cale ferata, cea mai apropiata cale ferata fiind cea de pe Valea Oltului, ruta Sibiu – Rm. Valcea, situata la o distanta de 11 km de resedinta comunei.

La nivelul comunei Perisani se remarcă o crestere a indicelui de motorizare, circulatia auto în cadrul comunei cât si în relatia cu teritoriul judetean si national fiind forma cea mai accesibilă de comunicatie si circulatie.

Alimentare cu apă si canalizare

Alimentarea cu apă a locuitorilor satelor comunei se compune din:

1. *Reteaua de alimentare cu apa pentru satele: Mlaceni, Perisani, Baiasu, Pripoare si Spinu, in lungime totala de 15.7 Km, avand capacitatea rezervorului de inmagazinare a apei de 300 mc si 2 captari:*

a. *Captarea 1 – Valea Campului cu solutia tehnica: priza tiroleza*

b. *Captarea 2 – Paraul Cald cu solutie tehnica: drenuri*

Tratarea si filtrarea apei se realizeaza printr-o statie performanta si complet automatizata.

Investitia a fost derulata prin fonduri SAPARD in valoare totala de 23,37 mld lei.

2. *Retea alimentare cu apa sat Poiana 8.1 km de retea de alimentare cu apa din 2 captari: captarea 1 Izvorul lui Rin, de adancime si captatea 2 – izvor de coasta, Izvorul Cabana lui Stanescu.*
3. *Reteaua de alimentare cu apa a satului Surdoiu, in lungime totala de 3 km, din captare izvor de suprafata, fara drenuri, avand un rezervor de inmagazinare de 30 mc. Apa este tratata in statia de tratare montata pe retea. Investitia a fost derulata din fonduri locale in valoare de 30.000 lei (anul 2008).*
4. *Retea de alimentare a satului Poiana 2, in lungime totala de 3 km, din captare izvor de coasta, avand un rezervor inmagazinare apa de 15 mc. Valoare de investitie din fonduri locale de 20.000 lei (anul 2008).*
5. *Retea de alimentare Spinu 2, in lungime totala de 4 km, din captare izvor de coasta, avand un rezervor de inmagazinare de 30 mc.*
6. *Extindere retea de alimentatie cu apa in satul Perisani, punctul „peste vale”, 300 ml, valoare de investitie din buget local de 5000 lei.*
7. *Extindere retea de alimentare cu apa in satul Pripoare, 600 ml, investitie buget local in valoare de 10.000 lei.*

Comuna Perisani nu dispune de un sistem de canalizare, insa a facut demersuri in vederea implementarii. A realizat Proiectul Tehnic pentru executarea sistemului de canalizare pentru toate cele 8 sate (mai putin cele 2 trupuri izolate ale satului Mlaceni, pentru care nu are conditii tehnice de realizat) finantat din fonduri pentru dezvoltare regionala. Cererea de finantare este depusa la Agentia pentru Dezvoltare regionala Sud-Vest Oltenia.

In ceea ce priveste apele meteorice acestea sunt colectate prin intermediul unor retele de rigole si canale de drenare naturale sau realizate artificiale si sunt evacuate in firele de vale din fiecare zona.

Alimentarea cu energie electrică

In prezent toate locuintele sunt conectate la reseaua de electricitate. Comuna Perisani este alimentată cu energie electrică pe medie tensiune, prin intermediul PTA 20/0,4 kV racordata la LEA 20 kV Caineni-Sălătruc (jud. Arges) care traversează localitatea pe lângă drumul national DN 7 D si din linia electrica aeriana LEA 400 kV Pitesti – Sibiu ce traverseaza nordul comunei (Plaiul Pietrosului).

Din anul 1990 au fost eliminate în totalitate restrictiile impuse anterior consumului casnic. Achi-zitionarea de pe piata liberalizată a unor aparate electrocasnice interzise anterior cu puteri unitare mari, dar necesare si dorite de populatie, au dus la o crestere evidentă a consumului de energie elec-trică în consumul casnic. Cu toate acestea, datorită stagnării productiei în special în mediul rural, există disponibil de putere în sistem. Reteaua electrică este de tipul aerian pe stâlpi din beton ca si posturile de transformare. Reteaua de medie tensiune este partial alimentată în buclă exceptând posturile de transformare răspândite, racordate radial prin fidere aeriene.

Alimentarea cu energie electrică a consumatorilor pe posturi de transformare se prezintă după cum urmează:

- *satul Podeni este alimentat din PTA Podeni de 63 kVA;*
- *satul Spinu este alimentat din PTA Spinu de 100 kVA;*
- *satul Perisani din PTA Perisani 1 de 160 si PTA Perisani 2 de 40 kVA;*
- *satul Mlăceni este alimentat din PTA Mlăceni de 63 kVA;*
- *satul Băiasu este alimentat din PTA Perisani 1 de 160 kVA;*
- *satul Pripoare este alimentat din PTA Pripoare de 100 kVA;*
- *satul Poiana din PTA Poiana 1 de 100 kVA si Poiana 2 de 63 kVA.*

Amplasarea posturilor de transformare este realizată în centrele de greutate ale consumatorilor casnici (centrele resedintă de stat).

Lungimea rețelei de iluminat stradal este de 40 de km, lungime maxima pe teritoriul comunei.

Retelele de internet si de telecomunicatii

Reteaua telefonică a comunei era formată dintr-o centrală telefonică digitala, numărul de abonamente telefonice fiind de cca 500. Din punct de vedere tehnic, in dealul Spinului este amplasat un radioreleu, de unde se transporta semnal pana la acentrala din centrul satului Perisani, amplasata in cladire, apoi prin linii aeriene catre abonati.

In comuna Perisani nu exista retea de telefonie fixa ci doar mobila, fiind influentata de fenomene meteorologice.

Comuna Perisani dispune de rețeaua de televiziune prin cablu, dar și cu ajutorul antenelor de la diverși furnizori de televiziune. De asemenea, comuna are acces la internet tot printr-o rețea din fibra optica.

Reteaua de alimentare cu gaze naturale

În comuna Perisani nu există rețea de alimentare cu gaze naturale. In prezent, in comuna Perisani toate locuintele individuale sunt incalzite in sistem local cu sobe, folosindu-se combustibil solid, ca de exemplu carbune sau lemn.

În comuna Perisani, alimentarea cu gaze naturale rămâne un obiectiv de viitor în atenția instituțiilor locale, obiectiv care reprezintă un factor determinant în dezvoltarea din punct de vedere economic al comunei si ridicarea nivelului de trai a locuitorilor comunei.

Serviciul public de salubritate

Depozitarea necontrolată a deșeurilor si/sau dejectiilor constituie o sursă majoră de poluare si degradare a terenurilor. Problema deșeurilor este tot mai acută datorită creșterii cantității acestora, până în prezent negăsindu-se soluții corespunzătoare.

În prezent, se depun deșeuri pe marginea drumurilor, pe albiile cursurilor de apă, în păduri si pe terenurile agricole. Depozitarea necontrolată a deșeurilor constituie o sursă majoră de poluare si degradare a terenurilor. Reziduurile sunt depozitate fara a se tine seama de natura lor: textile, sticla, metal, mase plastice etc.

Problema deșeurilor devine acută datorită creșterii cantității acestora, de aceea reprezintă o prioritate urmărirea si interzicerea depozitării necontrolate a deșeurilor menajere, concomitent cu derularea unor campanii de constientizare a locuitorilor.

Fiecare gospodărie, institutie, agent economic a încheiat un contract cu operatorul economic local URBAN SA, contract care prevede colectarea deșeurilor o dată pe săptămână.

Lucrarile de administrare si intretinere a domeniului public precum:

- *curățarea santurilor si rigolelor;*
- *lucrări de întreținere a drumurilor comunale si sătesti;*
- *decolmatarea podetelor, santurilor si rigolelor;*
- *colectarea deșeurilor de la cosurile publice si transportarea acestora în spatiul special amenajat;*
- *cosirea ierbii de pe domeniul public al drumurilor comunale;*
- *curățirea vegetatiei de pe drumurile comunale care încurcă circulatia.*

se realizeaza cu persoane beneficiare a ajutorului social, apte de munca (Legea 416/2001 privind venitul minim garantat), cu cetatenii, care au obligatia de a participa la lucrarile edilitar-gospodaresti, conf. OG 21/2002 privind gospodarirea localitatilor urbane si rurale.

Transportul public

În prezent, transportul public din comună spre cele mai apropiate orașe este asigurat de două firme private de transport, pe următoarele trasee: Mlăceni, Perişani – Râmnicu Vâlcea si Mlăceni, Perişani – Sibiu. Transportul este efectuat cu microbuze având capacitatea de 30 de locuri, care circulă cu o frecvență destul de mare. Pe raza comunei există 8 statii.

Serviciile pentru situatii de urgenta:

Incepând cu martie 2021, aceste servicii funcționează sub supravegherea unui Inspector Situații de Urgență din cadrul Primăriei Perişani.

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> Existența unei bune infrastructuri de transport - comuna e tranzitată de DN 7D; Existenta sistemului de alimentare cu apa a satelor componente; Existenta PT pentru implementare proiect de canalizare; Racordarea în întregime la rețeaua de alimentare cu energie electrică; Rețea de iluminat public/stradal; Acces la internet si televiziune; Acces la sistem de telecomunicatie printr-o centrală telefonică digitală; Indicatoare rutiere suficiente în unele zone cu risc (în special la trecere de pietoni); Existenta unui serviciu public de salubritate organizat la nivel local si concesionarea serviciului de colectare a deșeurilor către un agent economic autorizat; Existenta unui serviciu de voluntariat pentru situatii de urgentă, care are un grad de dotare cu echipamente bun, si un număr suficient de voluntari. 	<ul style="list-style-type: none"> Existenta punctelor cu alunecari de teren; Zone cu inundabilitate ridicata ce necesita lucrari de regularizare a raului. Lipsa trotuarelor pentru pietoni; Lipsa unei benzinării; Lipsa unui sistem video de supraveghere stradală; Lipsa unui hipermarket; Insuficiente fonduri în bugetul local, necesare pentru efectuare de reparații curente și capitale, la podurile și podețele existente în comună; Posibilități financiare reduse ale localnicilor pentru reabilitarea clădirilor; Lipsa rețelei de alimentare cu gaze; Lipsa rețelei de canalizare ape menajere Inexistenta surselor de energie „verde”; Acces dezechilibrat la facilitățile telecomunicatiilor; Utilizare redusă a internetului; Deseuri prezente pe albiile cursurilor de apă, potential pericol de inundare; Constientizare redusă a populației referitoare la colectarea selectivă.
Oportunitati	Constrangeri
<ul style="list-style-type: none"> programe finanțate din Fondurile 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea riscului abandonării și degradării

<p><i>Structurale și de Coeziune pentru infrastructură perioada 2021-2027;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>posibilitatea atragerii de fonduri europene în vederea dezvoltării infrastructurii turismului și turismului ecumenic (renovări, construcții noi etc);</i> • <i>posibilitatea amenajării unui Parc tematic (grădină publică);</i> 	<p><i>fondului construit, prin emigrarea temporară a populației în alte zone ale județului sau ale UE;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Apariția unor dificultăți în desfășurarea lucrărilor de infrastructură (condiții de trafic sau meteo);</i> • <i>Costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor, poate împiedica accesarea fondurilor europene;</i> • <i>Instalare stare de necesitate sau razboi;</i> • <i>Calamități naturale (cutremur, inundații, incendii);</i>
---	---

II.5.5. Educație

În localitatea Perișani organizarea primelor forme de învățământ datează de la sfârșitul secolului XX. În acele timpuri școlile funcționau în casele unor localnici mai înstăriți iar dascălii nu erau din partea locului, aceștia fiind și singurii știutori de carte din rândul adulților.

Prima școală din localitate, s-a construit în perioada interbelică (anul 1930) în satul Spinu. Această școală funcționează și astăzi fiind reparată în anul 1999. La început învățământul obligatoriu era de 4 clase.

Ulterior s-au construit și alte școli în satele comunei: Școala Mlăceni (1967), Școala Poiana (1968), Școala Podeni (1967) și Școala Perișani (1977).

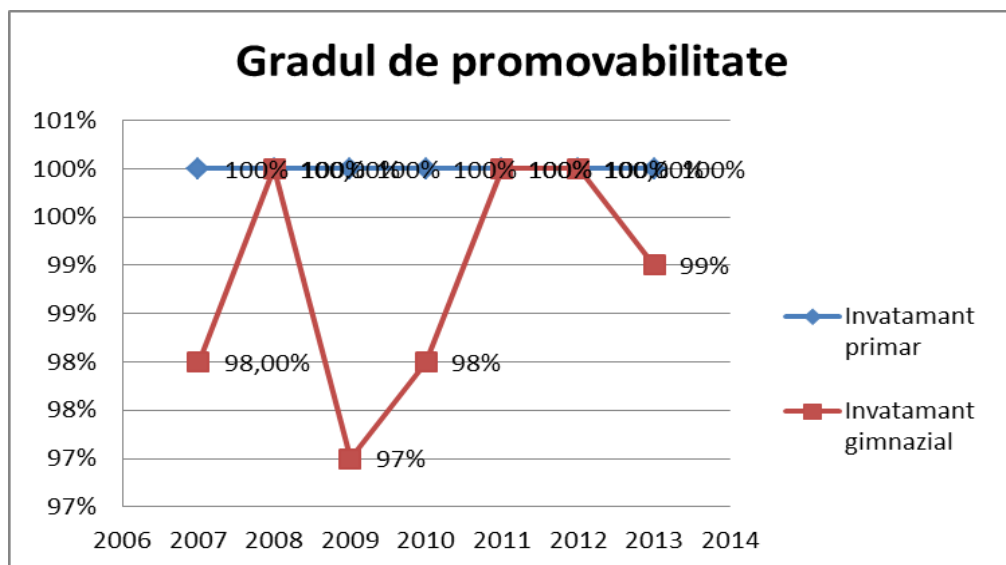
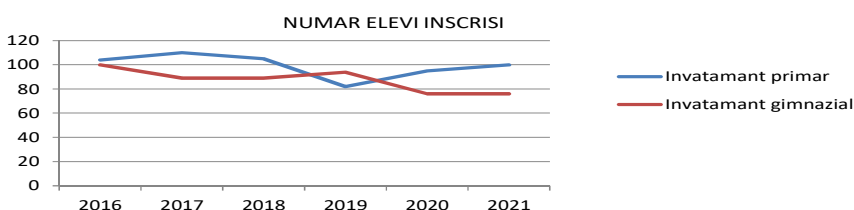
Cea mai mare școală din comuna este cea din satul de reședință unde funcționează și o școală complementară de ucenici cu profilul croitor - lenjer. Aceasta are 2 nivele, cuprinzând: 8 săli de clasă, laboratoare, bibliotecă și teren de sport. În ultimii ani s-a realizat și dotarea cu calculatoare a școlilor.

În timp ce în anii '80, populația școlară depășea 600 de elevi, după anul 1990, din cauza reducerii natalității, se constată o scădere drastică a numărului de copii, în anul 2003 înregistrându-se un număr de 364 elevi, în anul 2013 un număr de 218 elevi iar în anul 2020 un număr de doar de 172 elevi

In prezent, în comuna Perișani există 3 școli și 4 grădinițe:

- Școala Profesională Perișani;
- Școala primară Sat Mlăceni;
- Școala primară Sat Poiana;
- Grădinița cu Program Normal Perișani;
- Grădinița cu Program Normal din satul Mlăceni;
- Grădinița cu Program Normal din satul Poiana;
- Grădinița cu Program Normal din satul Spinu

Situația elevilor înscriși la școli și gradul de promovabilitate:

Dotarile din cele 3 scoli sunt dupa cum urmeaza: Scoala Gimnaziala Perisani are in dotare 2 laboratoare, 2 cercuri scolare, 1 teren de sport si 15 calculatoare conectate la internet, Scoala Gimnaziala Mlaceni are in dotare 1 laborator cu 12 calculatoare conectate la

internet si 1 cerc scolar, iar Scoala Gimnaziala Poiana are 1 laborator cu 12 calculatoare conectate la internet.

In cadrul celor 3 scoli predau 37 de cadre didactice, din care 31 sunt din mediul rural.

In cadrul Bibliotecii Comunale funcționează programul Bibilionet, iar fondul de carte este constituit dintr-un nr. de 4629 volume de carte.

Starea fizica a cladirilor in care se afla scolile este buna. Acestea au fost reabilitate in ultimii ani cu fonduri alocate de Guvernul Romaniei si cu sume in completare alocate din bugetul local al comunei Perisani.

Scoala centru Perisani

Scoala sat Mlaceni

Scoala sat Poiana

Reabilitarea scolilor din comună a constat in: efectuarea unor lucrări de consolidare a structurilor de rezistență, montare tâmplărie nouă din material PVC cu geam termopan, aplicare dușumele noi din parchet lemn masiv sau recondiționarea celui existent, alimentare cu apă potabilă, încorporarea în incintele școlilor a grupurilor sanitare, conectarea lor la rețele de canalizare cu fose septice vidanjabile, montarea de rețele termice, refacerea acoperișelor, fațadelor, tencuieli și zugrăveli interioare, împrejmuirea fiecărei școli cu garduri noi eliminand astfel pătrunderea animalelor domestice lăsate nesupravegheate.

Pana in prezent, in fiecare an din bugetul local sunt alocate fonduri pentru intretinerea si igienizarea tuturor cladirilor in care functioneaza scolile si gradinitile de pe raza comunei Perisani.

Pentru transportul copiilor de la domiciliu la scoala si invers, Primaria a pus la dispozitie un microbuz.

Din graficele prezentate se observă că numărul de elevi înscriși în cadrul acestor unități de învățământ înregistrează o scadere precum și gradul de promovabilitate în cazul școlii gimnaziale, aspect care afectează în mod negativ procesul educational. Tot mai multi copii din mediul rural se indreapta spre școli din mediul urban, afectand astfel procesul local educational.

Elevii scolilor din comuna Perisani sunt implicati in mai multe proiecte majore educatioale si anume:

- *Poiectul „Erasmus” ,*
- *Proiectul „Jocul, bucuria copilului” – pastrarea traditiilor*
- *Programul Internetul pentru toti*

Situatia prescolarilor inscrisi la Gradinitile cu Program Normal: